

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કાંપીરાખિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૪૦૦

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ દીનપુત્ર ગોર

વિષય ૨૪૬૮ : ૪ ૩૪૮

દીનપુશ ગૌહર ઉર્ફ મધુર મનહર.

દીખાયો.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીસાઈટ-સંગ્રહ

કદીમ જમાનાથી બાદશાહ અને રૈયત, તૈવંગર અને ગરીબ, આલા અને અદના, ખુશુર્ગ અને નાદાન, બલકે હેવાન, એ તમામ રાગ રાગણી સાંબળી ખુશો થાય છે, ગાયનની ખુશી નહીં સમજનારાઓ પણ રાગમાં ગુલતાન બની જાય છે. અને દીન પર એ એવી દીનગીરીનો છાપ હોય, તે પણ ગાયનથી દુર થઈ જાય છે. અને મગજને રાહત મળે છે. ગાયનોમાં શાએ-રોએ એવી ખુશી સમાવી છે, કે જેમાંથી જ્ઞાન અને ગમ્મત તથા દુન્યાની નાપાપેદારી, અને ચડતી પડતી વીગેરે અનેક બાબતો આવી જાય છે. અને જેમ જેમ જમાનાની ફેશન બદલાતી જાય છે, તેમ તેમ તેમાં સુધારો વધારો થતો જાય છે. અને શાએરો અથવા કવિઓ લોકોનો ચાહ અને કીત મેળવવા અથાગ મેહેનત કરે છે. અને તે પુસ્તકોમાં છપાવી નામના મેળવે છે. એવા લોકપ્રીય શાએરો અને કવિઓએ જોડેલાં ગાયનોનો સંગ્રહ કરી, પ્રથમ એક કિતાબ “સયરે અમન ઉર્ફ અહારે ગુલશન” મારા તરફથી છપાવવામાં આવેલી છે. અને તે એકઠી પ્રધી લોકપ્રીય થઈ પડી છે, કે તેની માંગણી દરરોજ

ચાલુ છે. અને કેટલાક સાહેબો તરફથી એવી તરફની બીજી કિતાબની માંગણી આવતી હોવાથી તેમની માંગણી મુજબ આ કિતાબ “દીનપુત્ર ગૌહર ઉર્ફ મધુર મનહર” ની પેહલી વખતની બધી નકલો ખપી જવાથી બીજી વખત છપાવી છે.

સયરે ચમનમાં જે ગઝલો અને નાટકનાં ગાયનો તથા બીજાં પરચુરણ ગાયનો દાખલ કરવામાં આવેલાં છે, તેમાંનું એક પણ ગાયન અગર ગઝલ આ કિતાબમાં લીધી નથી, બલકે તદ્દન નવી ગઝલો, અને ગાયનો દાખલ કરવામાં આવ્યાં છે. અને તે પણ એકએકથી સરસ અને ઉમદા છે. અને એક પણ ગાયન એવું નથી, કે જે પસંદ પડ્યા વગર નહીં રહે. વળી સયરે ચમનની પેહલ એનાં પણ ચાર ભાગ રાખ્યા છે, અને તેના કરતાં કદમાં વધારો થયો છે, છતાં કીંમતમાં વધારો કરવામાં આવ્યો નથી. હાલમાં નવી કિતાબ બુલબુલે બંગાળી, ઉર્ફ ગુલશને કવ્વાલી પણ એજ પ્રમાણે નવી ગઝલો અને ગાયનોની મન પસંદ છપાવી છે.

આ કિતાબમાં ગાયનોની બુકો પુરી પાડવામાં મી. હુસેન કાસમ રેંટીઆ તથા બખ્ષાલીમ કાસમ રેંટીઆએ જે મદદ કરી છે, તે બદલ એ બંને બાધઓનો તેમજ ગાયનો પસંદ કરવામાં મુનશી મીર મોહમદ હુસેન ડભોઇવાલા તરફથી જે સલાહ મળી છે. તે માટે તેમનો ઉપકાર માનવામાં આવે છે.

દેગડી સ્ટ્રીટ.

લી૦ દુઆગો.

બીલીમાર.

મીર સૈયદઅલી કાદરી.

૭૮૬.

દીલખુશ ગૌહર

ઉફ

મધુર મનહર

— ❖ ❖ ❖ —

ભાગ ૧ લો.

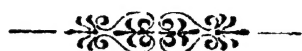
— ❖ ❖ ❖ —

ગઝલે હમ્દ. ૧

— ❖ ❖ ❖ —

માયમુર હો રહાહે આતમ મેં તુર તેરા,
 અજ માલ તા બ માહી સખ હે ઝહુર તેરા.
 કસરારે અલમદીસે આગાહ હો સો ખતે,
 તુ તુરે દર શરર હે દર સંગે તુર તેરા.
 દર આંખ તક રહાહે તેરેહી મોંહકો ખ્યારે,
 દર ધાનમેં હું પાતા માયમુર શોર તેરા.
 જગ જગેં યે સમાઈ જો કુછકે હિસો તુહે,
 કીર દિલસે દુર કય હો કુરખો હુઝુર તેરા.
 ભાતા નહીં હે વાયેઝ જુજ દીદેલક મુઝે કુછ,
 હુજકો રહે મુખારક હુરો કુસુર તેરા.
 વલદતકે હું યે જગતે નકશો નીગારે કસરત.

ગર સીરરે માચરેફતકો પાવે શુકર તેરા.
ગર હરફે બેનીયાઝી સરજદ નીયાઝસે હો,
પુતલેમેં ખાકકે હે પ્યારે ગુફર તેરા.

ગઝલે નાઅત. ૨

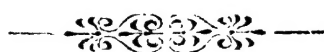

તુમ શરીયે આસીયાં હો યા મોહંમદ મુસતફા,
હામીયે હર ઇન્સો ગાં હો યા મોહંમદ મુસતફા.
તુરસે ખાલીકને ખુદકે આપસે પયદા કીયા,
મઝહરે કૌનો મકાં હો યા મોહંમદ મુસતફા.
બરગુજદા હો ખુદાકે સાહેબે મેઅરાજ હો,
માલીકે દોનોં જહાં હો યા મોહંમદ મુસતફા.
અગ કીસી ઢગસે ખુલા લીન્ગે મદીનેકી તરફ,
દસ્તગીરે બેકસાંહો યા મોહંમદ મુસતફા.
કયા કહું દીલકી હકીકત આપકો રૌશનહે સગ,
વાકીફે સીરરે નીહાંહો યા મોહંમદ મુસતફા.
રહ મતુલ લીલઆલમીં હે શાનેવાલા આપકી,
આપ વોહ આલી નશાં હો યા મોહંમદ મુસતફા.
મેહરબાની આપકી મહમુદશાહપર ચાહીયે,
આજીઝેકે મેહરબાં હો યા મોહંમદ મુસતફા.

ગ ઝલ. ૩

ખાગે આત્મકે ગુણોંસે દીવ લગાના ખુબ હે,
 મંદલીએ એનવાકા યે તરાના ખુબ હે.
 છતેછ તો સંગ હો ઝોર વાદે મુરદન હોવે સાથ,
 હિસકે ખાતીર જન બી જાયે તો જના ખુબ હે.
 એ મોહજ્યત આદમી જાને નહીં દુન્યા વ દીં,
 મુરગે દીવકો દામે ઉલજતમેં ફસાના ખુબ હે,
 જોકે દાનીશમંદ હો ઝોર દોસ્તી જાને નહીં,
 અયસે આત્મિકસે તો ઉલજતકા દીવાના ખુબ હે,
 રંગસે છસ ગુલકે રંગા રંગકે ગુલ હેં નમુદ.
 ગુલશને દીવમેં હિસી ગુલકા ખોલાના ખુબ હે.

ગ ઝલ. ૪

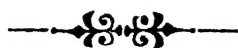
આશીકસે અપને કયું હે દાનના હિજબ ખાગ્ત
 જલરે ખુદા ઉદાદે રૂખસે નિકાબ ખાગ્ત.
 જરકે અત્મ જર્મીપર તડપા રહી હે મુજકો
 જેતાય દીવકો મેરે હો કયસે તાય ખાગ્ત.
 જાને હુ છું તડપકર પરવાજ હો ન જાયે,
 જલવાદિખાતો મુજકો અપતો શિતાય ખાગ્ત,

જાં ઝૂંક દેગી મેરી અંચ આતિશે મોહવળવ.
 દીલ ભુનકે હો ગયા હે મીસલે ક્યાંય ખાગ્ન.
 ઉમ્મીદવાર કોઈ ખાલી ફીરા ન દરસે.
 હે માઅદને સખાવત તેરી જનાંય ખાગ્ન.
 આદિમ હું ખાકપા હું દરકા તેરે ગદા હું,
 ઇમદાદ કરના મેરી રોજે હીસાંય ખાગ્ન.
 હોગ્નયે મસ્તો બેખુદ સરશારહી રહે યસ,
 હાદીકા અંચ પીલાદે અયસી શરાંય ખાગ્ન.

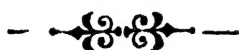
ગઝલ. ૫

હે બહારે દારે ફાની ચંદ રોજ,
 સંચ મજે હેં યારે જાની ચંદ રોજ.
 અંચ હસીનો કીસલીયે ફુલે હો તુમ.
 હે બહારે નવજવાની ચંદ રોજ.
 એક આલમકો કરેગી પાયેમાલ,
 ચે તેરી ઉઠતી જવાની ચંદ રોજ.
 હુસનો જોખન પર ન કર છતના ગુરર,
 ઓર હોગી કદ્રદાની ચંદ રોજ.
 કામ અજહે કીજયે દુન્યામેં યાર,
 કયુંકે હે ચે જીંદગાની ચંદ રોજ.
 માનલે હાદીકા કેહના માનસે,
 છોડ દે ચે લનતરાની ચંદ રોજ.

ગઝલ. ૬

અય ખાનયે આલમ તુરે ખુદા, મુઝે કરકે ધશારા છોડ દીયા,
 મેરી કીશતીયે જાંકો અય ખાનયે દીં, કયું દેકે મહારા છોડ દીયા.
 જરા નેનકા દેદે ધશારા મુઝે, જરા હીજરકા હોવે સહારા મુઝે,
 ન જ્યાદા ઇસસે સતાના મુઝે, કયું દરકા ખુશના છોડ દીયા.
 ખુલખુલ હું મેં દરકા તેરે શહા, જરા લુત્ફે કરમકી કીન્ને નીગાહ,
 કુરખતમેં અખ મુઝે લીજો ખુલા, કયું મુજકો દુલારા છોડ દીયા.
 અય શાહ મોઇનુદ્દીન પીયા, ખાન ઉસમાનકે તુમ તુરે નીગાહ,
 અજમેરકી ચોખટ દીજો દીખા, કયું ખ્યાલ હમાના છોડ દીયા.
 તેરે દરકે સીવા મેં જાઉં કીધર, અખ દુસરા હુંકે કોનસા દર,
 એહવાલ કહું કીસસે જાકર, મેંને સખકા સહારા છોડ દીયા.
 અય ખાનયે ચીશતકે શહવારે, અહમદકો દરપે ખુશવા લે,
 મેં ખાનયે ચીશતકે ખલહારે, કયું અપના નઝઝારા છોડ દીયા.

ગઝલ. ૭.

દીખાદો ચેહરયે અનવર તુમહારા યા રસુલુલ્લાહ,
 તડપતા હે દીલે મુઝતર હમારા યા રસુલુલ્લાહ.
 કીસી સુરતસે પોંડ્યાયે ખુદા મુજકો મદીનેમેં,
 તો રૌઝેકા કહું હરદમ નઝઝારા યા રસુલુલ્લાહ.
 તસદ્દુક જાનો દીલ કરદું દરે અકદસપે ખુશ હોકર,
 મદીનેમેં જો હો મેરા ગુજરા યા રસુલુલ્લાહ.

સહારા દીઝયે બંદા નવાજી કીઝયે આકર,
 કે અખ મેં હો ગયા હું બે સહારા યા રસુલુલ્લાહ.
 ફલકયે માહે કામીલ હોગયા ફૌરનહી દો દુકડે,
 કીયા હે આપને જીસદમ ધશારા યા રસુલુલ્લાહ.
 સીરાતો નારે દોજખ ઝોર અખમે કબ્રસે મુજકો,
 બચા લેના બચા લેના ખુદારા યા રસુલુલ્લાહ.
 ખુલા લીજે ખુલા લીજે મદીનેમેં ખુલા લીજે,
 નહીં હાદીકો અખ દુરો ગવારા યા રસુલુલ્લાહ.

ગઝલ. ૮

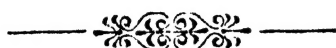

કીસે ખાલીશ પરીકી હો ખુતે મગરરકે બદલે,
 ન દેખું હુરકોબી ઉમ સરાપા તુરકે બદલે.
 પકડ કર હાથ બિસ ખુતકા કહુંગા હશ્રમેં હકસે,
 કે યા રખ આશ દે મુજકો પેહી તુ હુરકે બદલે.
 ક્યામતમેંબી જાગેમી ન અપની ગીરયા વ જારી,
 સુનેંગે સખ મેરે નાલે સદાયે સુરકે બદલે,
 હમારા સીના રશકે વાદીયે એમત હો અય મુસા,
 મહાં હો દાગે દીલ રૌશન ચીરાગે તુરકે બદલે.
 વક્રફુદ ખાદા નોશીમેં નહીં અજીઝી હે અય સાકી,
 ઉકા જામે સીદાઝી સાગેરે બીલ્લોન્કે બદલે.
 હમારે જરમકે જખમેંકે બરજાનેમેં કાફી હે,
 કીસોકી સદ આહેં મરહમે કાફુરકે બદલે.

યકીં હે ઇસકે સદમેસે ટુકડે ટુકડે હોજાયે,
 અગર સીમેં પથ્થર હો દીસે રંજુરકે અદલે.
 દીસેર હીજરે ખુતાંમેં ઇસકે સખતી ઉઠાઇ હે.
 કે પેહલુમેં હે એક પથ્થર દીસે રંજુરકે અદલે.

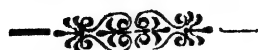
ગઝલ. ૯

ચલો સખી અજમેર નગરકો ખાખકા જોયન દેખત લો,
 ટુલકી ચાદર માથે ઝોટે મન મોહન દેખત લો,
 નુરે ઇલાહીકા મેલ અરસત હે ખાખ પીયાકી ટુલી અદાર,
 દુલો ચીશતી યન બેકો હે આકે દરશન દેખત લો.
 સેજ રચી હે ધુમ મચી હે શુન ગાવત હેં હુરો મલક,
 ક્યસો સજે હે ચોખટકો મોરે ખાખકા અંગન દેખત લો.
 જો માંગત હે ચીશતી પીયાસે બર પાવત હે મનકી મુરાદ,
 હે તુ દાતા આન બીકારીકો ખાસા ભોજન દેખત લો.
 તુમરે ડગરવાપે આન પડા મહમુદશાહ અય ગરીબ નવાઝ,
 ગેર બપોં હે દાવ મોરા તુમ જોલકે ચીતવન દેખત લો.

ગઝલ. ૧૦

યા નખી લીજે ખખર અપને દીલ અફગારોંકી,
 જનન જતી હે ચલી હીજરમેં જીમારોંકી,
 તપે દુરકતકો મેરી દેખ અતીખ્યા ખોલે.
 શરખતે વસ્ત્ર દવા અયસે તો જીમારોંકી,
 રહમ કર હાલે પરેશાંપે રસુલે ચારખી.
 લીજીયે જલદ ખખર હીજરકે ગમખારોંકી,
 કુછ નહીં દુર હે ગે આપસે મહમુમે ધલાહ.
 કરો જાગીર અદન હમસે ગુનાહ ગારોંકી,
 યાદ કર રૌઝયે અકદસકો તેરે યા અહમદ.
 દેખકર રોતા હું મેં શકલકો ઝવ્વારોંકી,
 જાકે તીખામેં ખુદાયા બતુદેલે અહમદ,
 દેખે મુખતાજ ઝલક રોઝકે મીનારોંકી.

ગઝલ. ૧૧

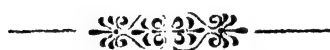

દોસ્ત ક્યું ઇશ્કમેં કરતે હું શીકાયત મેરી,
 મુઝપે ક્યા જોર કીસીકા હે તખીયત મેરી.
 નાતવાં દેખકે અફસોસ ન આયા મુઝપર,
 વોહ ખદા હું કે ઉડામ હે નગમકત મેરી.
 ક્યા જુદાઇકા અસર હે કે શમે તનહાઇ,

મેરી તસવીરસે મીલતી નહીં સુરત મેરી,
 અસ તરેહ તુ મેરે આગોશસે નીકલા અય શોખ.
 ચુંદી હાથોંસે નીકલતી હે તખીયત મેરી,
 અપની તસવીરપે નાખાં હે તુમહારા ક્યા હે,
 આંખ નરગીસકી દલન ચુંચેકા હયરત મેરી.
 કહીં દુન્યામેં હીકાના નહીં ઉસકા અય દાગ.
 છોડકર મુજકો કહાં ગયે મુસીબત મેરી,

ગઝલ. ૧૨

ખુદાને દીવરખાકી શકત ક્યા પ્યારી બનાઈ હે,
 ફીસલતી હે નીગાહ અપની યે રીનેકી સફાઈ હે.
 તીલાઈ રંગકી ઉલટતમેં જરદી અયસી છાઈ હે,
 તને લાગીરકી હર રગ મીસલે જંઝરે તીલાઈ હે.
 નહીં બચતા મગર ઘંટોં તખીયત તંગ આઈ હે,
 શમે ટુરકતમેં ખાયેં જોહર યે દીલમેં સમાઈ હે.
 ગુમાં હે સારે આલમકો શફક ટુલી બદખશાંમેં,
 લખે નાજુકપે લાલી પાન ખાનેસે જો આઈ હે.
 નીહાલે કામતે બનાં મેં આયા તાર પીસ્તાંકા,
 મગર સદ હેફ હે ઉમ તક નહીં અપની રસાઈ હે.
 અમર મેં મરગયા તો યે સદ લાશેસે આવેગી,
 મેં આશિક ઉસકા હું અસને મુઝે સુલી ચડહાઈ હે.

ગાઝલ. ૧૩

કુરખાન હો રહા હું ચાહે બોલો યા ન બોલો,
 દીલો જનસે શીદા હું ચાહે બોલો યા ન બોલો.
 તેરે ઇશકને સતાયા તેરી ગલીમેં આયા,
 બદનામ હો સુકા હું ચાહે બોલો યા ન બોલો.
 તેરે ઇશકી કટારી મારી કલેજે કારી,
 જખમી તો હો સુકા હું ચાહે બોલો યા ન બોલો.
 શીખલીને ધુલ મારા ગનસુર યું પુકારા,
 સુલીપે ચડ રહા હું ચાહે બોલો યા ન બોલો.
 તેરે ગલેમેં ગજરા મેરે ગલેમેં સેલી,
 ગલે હાર હો રહા હું ચાહે બોલો યા ન બોલો.
 લેલીકે દરપે મજનુ કરતા હે ખાનવાઈ,
 દરપર પડા રહુંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો.
 કાઝી પેહનકે કદની સુરત બના કઢીરી.
 દર દર સદા કહુંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો.

ગાઝલ. ૧૪

જખ તક સુખન ઇલાહી મેરે દહનસે નીકલે.
 મજબુતે વસકે અહમદ હરએક સુખનસે નીકલે.
 દી જખ નીલા કાસીને લોગો ચલો મદને,
 કયરી હંસી ખુશીસે આખન વતનસે નીકલે.

જળ હો સફર મોયરસર ધરસે સફર હે બેહતર,
 ઉનકે વતનમેં પહોંચે અપને વતનસે નીકલે.
 સવદા હુવા વતનમેં પહોંચે અરબકે બનમેં,
 હમ જળ વતનસે નીકલે દીવાના પનસે નીકલે.
 હાશીઝ કહાં હે યારો ઉસકો બખર તો કરદો,
 સો જનો તનસે આયે ઓર જન તનસે નીકલે.

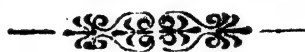
ગઝલ. ૧૫

હીંદ વાલે ઉન્હોં મકકી મદની કેહતે હેં,
 ખુદ્દ વાલે ઉન્હોં સરવે ચમની કેહતે હેં.
 દેખકર અપને સહીદોંમેં તેરા હુસ્ને જમીન,
 અંબીયા રોઅબસે અદલાહો ગની કેહતે હેં.
 પુછા હુરોંને હુજુર આપકા દૌલતખાના,
 હંસકે બોલે હમેં મકકી મદની કેહતે હેં.
 એક ઇશારેસે હુવા ચાંદકા દીલ દો ટુકડે,
 આશીક દન આનકો બરખીટા અની કેહતે હેં,
 મંઝીલે ગમમેં થકા બચકા હું મહબુબસે દુર,
 ઇસ મુસીબતકો ગરીબુલ વતની કેહતે હેં.
 એક તુમ હોકે હે અલાહ તુમ્હારા મુશતાક,
 એક મુસા હેં કે રખ્ખે અરની કેહતે હેં.
 મરહૂમા અકબરે મદદાહ લીખી ખુબ ગઝલ,
 ઈસી અંદાઝકો શીરીં સુખની કેહતે હેં.

ગાઝલ. ૧૬

તુ બુતાને સંગઢીલ પર હો અય દીવ માધવ નહીં.
 ધનકી ઉત્તરતમે સિવા સદમોંકે કુછ લાસિલ નહીં.
 કલ કરકેબી પેહી વોહ કેલતે હેં મકતુલકો,
 મારા હે મુઝકો ઢઝાને હમ તેરે કાતીલ નહીં.
 અલ મદદ સાહીય દીવો દીલ ગતાહે અય લાયસે,
 રોકનેવાલા ઇસે મોલતા કોઇ કામીલ નહીં.
 હો ગયે ઇસકે જનામે ઇશક તુમ મુશકીલ કુશા,
 જન તક દેદેના ઉસકે આગે કુછ મુશકીલ નહીં.
 યઝમે દુન્યાકો ન સમજે કીસ તરેહ આરીફ,
 હોતા હે ઝાહીર યહાં વોહ રૌનકે મેહફીલ નહીં.

ગાઝલ. ૧૭

તુ શાહીનશાહે ફગઝરી મોઘનુદ્દીન અજમેરી.
 વિલાયત હીંદ હે તેરી મોઘનુદ્દીન અજમેરી.
 ઉસીકે દામને આહીશમે દોલત લાઝવાલી હો,
 હુજુરી હો ઇસે તેરી મોઘનુદ્દીન અજમેરી.
 મુશરરફ જે અયારતસે તેરે રોઝેદી હો આયા,
 હુવા નાસીસે વોહ તુરી મોઘનુદ્દીન અજમેરી.
 દીયા હકને શરફ તુજકે હે સારે અવઝીયા વિપર.

નહાં કોઇ તેરા સાની મોઘનુદ્દીન અજમેરી.
 હુરે મા તોહીજીનુદ્દા સીવા તેરે બતા કીસકી,
 જખીં પર લીખ ચુકા બારી મોઘનુદ્દીન અજમેરી.
 અદુ તો થા યે ગરદુંબી જમીંબી હો ગઘ દુશમન,
 મદદ ફરમાઓ તુમ મેરી મોઘનુદ્દીન અજમેરી.
 ચેહ કીસ્તી બહરે ગીરદાએ બલામેં કુખી જતીહે,
 તુ કીસ્તી પારકર મેરી મોઘનુદ્દીન અજમેરી.
 તુઝલે મેહરબાનીસે દીલે મગમુમે મઝહુરકો,
 ખુદારા કર તુ મસરરી મોઘનુદ્દીન અજમેરી.

ગઝલ. ૧૮.

રહે વોહ બને જહાં યે જહાં રહે ન રહે,
 મકીંકી ખપેર હો યા રમ મકાં રહે ન રહે.
 ખીજાં તો ખપેરમે ગુજરી ચમનમેં ખુલખુલકો,
 બહાર આઘ હે અજ આશીયાં રહે ન રહે.
 ચલાહું કુચયે કાતીલકો સરકે બલ દેખું,
 યે હાલ દીલકા હમે ઇમતેહાં રહે ન રહે.
 તડપ રહીહે બે ચેલી દીલકી બાદ મરનેકે,
 જમીને ગોર તહે આસમાં રહે ન રહે.
 શમે વિસાલ ગનીમત હે ફીર ખુદા જાને,
 કે સુખહોકો વોહ કમર મેહરબાં રહે ન રહે.
 અમીર જમા હેં અહબાબ દરદે દીલ કેહલો,
 શીર ઇલતેફાતે દીલે દોસ્તાં રહે ન રહે.

ગઝલ. ૧૯

યા ખાખ મોઝનુદદીન ચીશતી, સુલતાનુલ હીંદ ગરીબ નવાજ,
 યા વાકીંદ રાજે ખફી વ જલ્લી, સુલતાનુલ હીંદ ગરીબ નવાજ,
 ફર્યાદ તુમહીંસે હે મેરી, તકલીફ સહી કયસી કયસી,
 હો દાદ તલબકી દાદરસી, સુલતાનુલ હીંદ ગરીબ નવાજ.
 મોંહ અયશો તરખને ફેરલોયા, દીન રાત કે ગમને ઘેર લીયા,
 સગ દુર હોં મેરે રંજે દીલી, સુલતાનુલ હીંદ ગરીબ નવાજ.
 લાઈ હે મુઝે ઉમીદો કરમ, ઇસ ખાદશો ઇસ દરકી હે કસમ,
 આયા હું પયે હાજત તલબી, સુલતાનુલ હીંદ ગરીબ નવાજ.
 કયા મેરી જબાં કયા મેરા બયાં, મેં હેચમદાં તુમપર કુરબાં.
 કેહતે હેં મલક યે તુમકો સબી, સુલતાનુલ હીંદ ગરીબ નવાજ.
 યે દાગ કહાં તકકે રંજ સહે, તુમસે ન કહેતો કીસસે કહે,
 તુમ આલે નખી અવલાદે અલી, સુલતાનુલ હીંદ ગરીબ નવાજ.

ગઝલ. ૨૦

તુઝકો ઝાલીમ મેરી પરવાહી નહીં,
 ઇસલીયે દીલ તુઝે દેતાહી નહીં,
 વસ્તકી શખ હે ખુદા ખયેર કરે,
 દીલ સંજાલેસે સંજાલતાહી નહીં.
 હું તો રેહતીથી દરે ચાર પર બીડ,

ਆਯ ਸੁਨਤੇ ਹੈਂ ਤੇ ਰਸਤਾਈ ਨਹੀਂ.
 ਯਾਗਤੀ ਸਧੇਰ ਕਰੈਂ ਕਥਾ ਯਾਗਰ,
 ਈਲ ਛਮਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸੀਗੁਰਤਾਈ ਨਹੀਂ.
 ਪ੍ਰਾਸ ਪ੍ਰੀਸਮੀਲਤੀ ਯੁਝੇ ਕਥਾਕਾਤੀਲ,
 ਅਥ ਸਮਸ਼ੀਰ ਪਰ ਯਰਸਤਾਈ ਨਹੀਂ.
 ਛਮਸੇ ਉਸ ਗੁਲਸੇ ਨੀਯੋਗੀ ਕਥੁੰਕਰ.
 ਯੁਲਯੁਲੇ ਈਲ ਤੇ ਯੇਛਕਤਾਈ ਨਹੀਂ.
 ਮੁਸ਼ਤਰੀ ਵਰਲਕੋ ਅਥ ਕਥਾ ਮੇਂ ਕਛੁੰ,
 ਯਾਤ ਮਤਲਯਕੀ ਵੇਛ ਸੁਨਤਾਈ ਨਹੀਂ.

ਗਲ. ੨੧

ਈਲ ਮੇਰਾ ਗੁਲਛੇ ਸੀਯਾਛ ਉਸਗਛ ਨਾਗਨ ਯਨਕਰ,
 ਯੇਗੁਨਾਛ ਫੋਸਤਨੇ ਮਾਰਾ ਮੁਝੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਯਨਕਰ,
 ਮਰਮੀਟਾ ਯਨ ਗਛ ਈਯਰ ਅਸੀਰੀ ਤੇ ਸਛੇ,
 ਪਾਯੇ ਯੁਲਯੁਲਮੇ ਯੇ ਕੁਲ ਆਸ਼ੀਛੇ ਗੁਲਸ਼ਨ ਯਨਕਰ.
 ਛਾਥ ਉਛਾਯੋਗੇ ਯੇ ਯੇ ਗੁਰਮ ਮੇਰੇ ਕਲਕੋ ਤੁਮ,
 ਤੇਗ ਯਾਗੁਸੇ ਲੀਪਟ ਯਾਯੋਗੀ ਯੇਸ਼ਨ ਯਨਕਰ
 ਯਾਲ ਉਸਨੇ ਯੇ ਯਨਾਯੋਧੇ ਮੇਰੇ ਯੋਲ ਦੀਯੇ,
 ਸਯਨੇ ਯਨਾਛੇ ਪਰੀ ਆਛ ਹੈ ਯੋਗਨ ਯਨਕਰ.
 ਆਯ ਉਸ ਗੁਲਸ਼ਾ ਅਯਯ ਰੰਗ ਛੁਵਾ ਪੀਛੇ ਸ਼ਰਾਯ,
 ਅਪੀਯੇ ਗਾਲ ਛਮਕਨੇ ਲਗੇ ਕੁੰਦਨ ਯਨਕਰ.
 ਫੋਸਤ ਯਯਤਕ ਹੈ ਯੁਛਾ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਪਰਵਾ ਮੁਨੀਸ,
 ਕਥਾ ਕਰੇਗਾ ਕੋਛ ਛਾਸਿਛ ਮੇਰਾ ਦੁਸ਼ਮਨ ਯਨਕਰ.

ગઝલ. ૨૨

અફસોસ. ઇશક ઝાંઝીમ તનમન જલા રહાહે,
 ક્યા હીજર ઉસ સનમકા હમકો સતા રહા હે.
 અપની કહું મેં કીસસે સુનતા નહીં હે કોઇ,
 જો કુછ હે દીલમે અપને ચારે સમા રહા હે.
 ઘાયેલ હુવા હું ઉસકે ધુંધટકી લટપટસે,
 વોહ શોખ નાજ અપને ક્યા ક્યા દીખા રહાહે.
 મરતેહે હમતો ઉસપે લેકીન વોહ ચાર હમસે,
 ક્યા જને કીસ ખતાપર, મુખડા છુપા રહાહે.
 અપની તો યે સદા હે હર વક્ત રખે અરની,
 આવાજે લન તરાની હમકો સુના રહાહે.
 ફરમાયા નહનો અકરમ હર જાપે હે વોહ મહકુમ,
 ક્યા ખુશ ખુશ સદા હે હમકો સુના રહાહે.
 મીરાંશાહ સરકે બલ તુ ચલ ચાર પીરાને કલીયર,
 ફેઝાને ગંજે મખ્મૂદી સામેર હુટા રહાહે.

ગઝલ. ૨૩

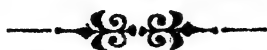
રખ પરસે જરાદે નીકાજ ઉઠા, યા સૈયેદના અમદુલ કાદીર.
 અબ આંદસા મુખડા અપના દીખા, યા સૈયેદના અમદુલ કાદીર.
 હુવા હીજરમે મેરા હાલ ખુશ, ચેહી અઝહે અમતો મુખ્હો મસા,
 દો જલ્લ સરામે વીસાલ પોશા, યા સૈયેદના અમદુલ કાદીર.

દરજા વોહ તુમ્હેં હકને દીયા, અય આલે નખી મહયુમે ખુદા.
 નહીં રતયા યે કોઈ વલીકો મીલા, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર.
 મેરી જલ્દ ખખર લો બહરે ખુદા, દીલ હીજરસે હે ખેચેન મેરા,
 નહીં તામે ખુદાઈ દીલકો જરા, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર.
 દરીયાયે ગુનાહમેં નાવ મેરી, મહયુમે ખુદા હે હુમ રહી,
 અબ કોન તીરાયે તેરે સીવા, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર.
 વામીલપે કરમકી કીજે નઝર, યા શાહે દોઆલમ શામે સહર.
 પેહી અઝ હે મેરી સુખ્હો મસા, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર,

ગઝલ. ૨૪

મોહમ્મદ સીરરે કુદરત હે કોઈ રમ્જ ઉસકીકયા જાને,
 શરીઅતમેં તો ખંદા હે હકીકતમેં ખુદા જાને.
 ખુદા વ મુસતફાકી કુનેહમેં ઇદરાક આજીજ હે,
 મોહમ્મદકો ખુદા જાને ખુદાકો મુસતફા જાને.
 અહદને સુરતે અહમદમેં અપના જલવા દીખલાયા,
 બલા શીર કીસતરેહસે કોઈ ઉસકા મરતયા જાને.
 વોહી હે એક દરીયા ઉસકી મૌજેં દોનોં આલમ હેં,
 ગરોકે કલજુમે ઇરફાં હો જખ યે માજરા જાને.
 મોહમ્મદ શીલ હકીકત આફતાખે લા યખ્મકી હેં,
 ઉસીકે નુરકા દોનોં જહાંકો પરતવા જાને.
 હોવલ અબલ હોવલ આખીર હોવઝ ઝાહીર હોવલ ખાતીન,
 ઉસીકો ખયતીલ સમઝે ઉસીકો ઇતીલા જાને.

મોહમદને ખુદાઈ કી ખુદાને મુસતફાઈ કી,
કોઈ સમજે તો ક્યા સમજે કોઈ જાને તો ક્યા જાને.
નહો બે વહદતોંકો બહરા ઇસ મઝમુનસે અય હુયદર,
મેરે રમજો સુખન અલખતા વહદત આશના જાને.

ગઝલ. ૨૫

ઉસ રંગીલેને જો હાથોંસે લગાઈ મેંહદી.
કોનસે બાગસે બતલાઓ મંગાઈ મેંહદી.
આશકે ગુલગુંસે તુરો તામ્મ હુવાયા વોહ દરખ્ત,
જીસકી ડાલીસે સજન તુમને મંગાઈ મેંહદી.
રશકે ઉન્નાય કીયા દરને હીનાઈકે તઈ,
તુમને હાથોંપે અય માહ જબકે રચાઈ મેંહદી.
ઉડગયા દેખતેહી રંગ શફકકા નાગાહ,
એક જરા અપને જો હાથોંકી દીખાઈ મેંહદી.
હાથમેં સુરખી ન સમજે કોઈ આકીલ ઉસકો.
ખુને ઉશશાકકી મુઠ્ઠીમેં જો લગાઈ મેંહદી.

ગઝલ. ૨૬

ફલક તક શોર હો બરખા, મોહનુદ્દીન ચીશતીકા,
મહાબેકમેંબી હો ચરયા, મોહનુદ્દીન ચીશતીકા.
અગર અસદીલ તુ હો ચમક, મોહનુદ્દીન ચીશતીકા,

न छोड हरगीज तु दरवाज,
शराबे भाअरेइतकी केहीयत,
के दील मेरा हे मतवाला,
इकीरीमें नहो कयुं कर मुझे,
हुवा हुं में गदा कीसका.
जमानेकी हवा कयसीही
वजीहा में न लुलुंगा,
यलो अजमेरको अहमद,
के वहां हे जल्वागर रौजा.

मोघनुददीन यीशतीका.
मुजसे कोछ पुछे,
मोघनुददीन यीशतीका.
इप्परे शाही हासील,
मोघनुददीन यीशतीका.
यलजवे मेरे दीलपर,
मोघनुददीन यीशतीका.
अगर शौके जयारत हे,
मोघनुददीन यीशतीका.

गजल. २७

तुही जय साथ नहे शीर हो बरोसा कीसपर,
छोडे जताहे मुझे अय दीले शयदा कीसपर.
जुल्म करते हो पर छतना तो जताहो मुजको,
सय मेरे दीले मुजतरका पडेगा कीसपर.
केहतेहें होगया गर दावरे मेहशरबी उधर,
हशरमें कीजेगा शीर पुनका दाअवा कीसपर.
शीर गया दीलसा वझादारही जय दुरकतमें,
शीर करे कोछ जमानेमें बरोसा कीसपर.
मुजतरय देण्डे मोला वोह जलानेको मेरे,
सय जताहोके दील आया हे तुम्हारा कीसपर.
मुइतमें करते हो कयुं अपनी जचानी जरयाद,
नाज कुछ जयेर हे तुम हो गये शयदा कीसपर.

ગઝલ. ૨૮

દાગે જુનુંને શીર કીયે સામાં નયે નયે,
 ધુરકતમેં ઉસકી ળાને બિયાબાં નયે નયે.
 સવદાયે જુદક જબસે હુવાહે મુઝે સનમ,
 મેં દેખતા હું ખામે પરેશાં નયે નયે.
 બનતી નહીં હે કાઠબી તદખીરે વસ્ત્રે યાર,
 હરચંદ રોજ કરતાહું સામાં નયે નયે.
 ઘરતક તુમહારે આને નહીં દેતેહું મુઝે.
 બીઠલાયે ખુબ આપને દરબાં નયે નયે.
 ધુરકતમેં તેરી હમકો યે હાસીલ હુવા સનમ,
 પયદા હુયે હેં જનકે ખાહાં નયે નયે.
 બે શરબતે વીસાલકે હાસીલ નહીં શીદા,
 આલીમ અગરચે લાખ હાંદરમાં નયે નયે.

ગઝલ. ૨૯

નયનનમેં રૂપ ખાજ હમરે સમા રહા હે,
 ઘટ ઘટમેં વોહ સાંવરીયા રંગત દીખા રહા હે,
 મોરલી બજકે કાના કીના મોહે દીવાના,
 બેગી બનાકે મુજકો દર દર શીરા રહાહે.
 સખીયા મુનો હમારી જાયેગી બેકરારી.

પરદા ઉઠાકે સામેર સુરત દીખા રહા હે.
 ખીચતાહે દીલ હમારા દુરી નહીં ગવારા,
 શાયેદ હમારા પ્યારા હમકો ખુલા રહા હે.
 ઘટમાં લગી હે હોરી સુરત દીખાદે ભોરી,
 દીપક બનાકે ખાખ ક્યું તુ જલા રહા હે.
 એક દીન તુ આકે સાજન મે હે દીખાદે દરશન,
 ખાખ પ્યારે મોહન ક્યું તુ જલા રહા હે.
 ખાખકે દવાર જાકર કેહદો યે સુરી સામેર,
 અફલાક યે સીતમગર મુજકો જલા રહા હે.

ગઝલ. ૩૦

કાખીલે વરલ આજહીકી રાત હે,
 મય હે ઝોર ખીલવત હે ઝોર બરસાત હે.
 હરે મતલબ સાફ કેહ સકતા નહીં,
 શર્મ આતી હે કે પેહલી રાત હે.
 કુછ હંસો બોલો ખુદાકે વાસ્તે,
 ખુત બને બચઠે હો યે ક્યા બાત હે.
 લેલીયા બોસા તો બોલે ઝેપકર,
 જાઓ જોબનકી મેરે ખયરાત હે.
 શીર ખુદા જાને કહાં તુમ હમ કહાં,
 અયશો અશરતકી યેહી એક રાત હે.
 ક્યું શીસલ પડતેહે મુલકે હુસ્નમેં,

ક્યા વહાં બરસાત હી બરસાત હે.
 શેખજી થોડીસી ખીલો આજ તો,
 કોન દેખેગા અંધેરી રાત હે.

ગાઝલ ૩૧.

શીક ઇશ્યાંકી નહીં કુછ મમે ફરદા કયસા,
 નાજ રહમતપે તેરી હે મુઝે કયસા કયસા.
 સહર બાતોમેં હે હુસ્નનકી ખુદાયા કયસા,
 ઉસ પરી રૂકો હે શીશમેં ઉતારા કયસા.
 બેહીજાગ અબતો રકીમોંસે મુલાકાતેં હેં,
 શર્મહી આંખસે જાગ ઉઠગાઇ પરદા કયસા.
 મુનલીયે હુરકે અવસાફ જનામે વાયેઝ,
 કહીયે ઇનસાફસે ઉમ્મકા હે સરાપા કયસા.
 મરને દેતી નહીં ધુરક્તમેં તમન્નાયે વીસાલ,
 હરબડી મોતકા સરપર હે તકાઝા કયસા.
 મોતબી આકે ભુરે વક્તમેં ટલગ્નતી હે,
 ઉસકે વાસ્તવેકા દીલેગર બરોસા કયસા.
 ચલતે શીસ્તે કહીં બોજદ તો નહીં જ નીકલા,
 આજ ઇસ કુચેમેં હે હુશ્સા બરપા કયસા.

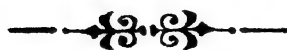
ગઝલ. ૩૨

આરઝુ યે હે કે નીકલે હમ તુમ્હારે સામને,
 તુમ હમારે સામને હો હમ તુમ્હારે સામને.
 હશ્રકે દીન બી હો શરહે ગમ તુમ્હારે સામને,
 સખ ખુદાકે સામને હોં હમ તુમ્હારે સામને.
 આઘ હે ક્યા મેરી શામત આઘ હે ક્યા મેરી મોત,
 મેં કરં ઇજ્જારે દરદો ગમ તુમ્હારે સામને.
 કલ કરડાલો હમેં યા જુરમે ઉલફત બખ્શદો,
 લો ખડે હેં હાથ બાંધે હમ તુમ્હારે સામને.
 બાદ મેરે રોયેગા સારા જમાના દેખના,
 હુમસે હોગા મેરા માતમ તુમ્હારે સામને.
 મુજકો ઇસ સરકી કસમ અજતક વોહી હે ઇજ્જતેરાય,
 દાગે મુજતરકા જો યા આલમ તુમ્હારે સામને.

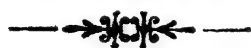
ગઝલ. ૩૩

કોઇ આશિક નહીં મુઝસા મોહંમદ નુરે આલમકા,
 મુઝે કેહતે હેં સખ શયદા મોહંમદ નુરે આલમકા.
 લમાયા પાર કીશતીકા મેરી વોહ હુદ્દ હે હમમેં,
 જો આયા જોશ પર દરીયા મોહંમદ નુરે આલમકા.
 જો પોંહયે અર્શ પર હજરત તો હકને ઉનસે ફરમાયા.

દુધકા અથ ઊઠા પરદા મોહંમદ નુરે આલમકા,
 અતા કરદે તુ યા રબ મુઝકો ચશમે નુરે ખીં અયસી.
 ઊધર દેખું ઉધર જલવા મોહંમદ નુરે આલમકા.
 જીસે દેખો ઉસીકા નામ મદદાહીમે લેતા હે,
 નશીસ અયસા હુવા શયદા મોહંમદ નુરે આલમકા.

ગઝલ. ૩૪

ઇધર તો જન જતી હે લખોંપર આહો નાત્રે હે.
 ઉધર વોહ દોનોં હાથોંસે કલેજેકો સંભાત્રે હે.
 બનાયા સબકો ખાલીકને ચે જીતને હુસ્ન વાલે હે,
 મગર આઝા તુમ્હારે નુરકે સાંચેમેં ઢાત્રે હે.
 બહાર આઇ હે ગુલશનમેં નહીં કુછ હમહી દીવાને,
 ગુલોંનેબી ગીરેખાં અપને અપને ફાડ ડાલે હે.
 નહીં સુરમેકા દુંખાલા નુમાયાં ચશમે જનાંમે,
 ચે આહુ મારે ગરમીકે જખાં બાહર નીકાલે હે.
 બહોત આરાઇશે જેસુમેં હો મસરૂફ ઇનરોઝોં,
 કહોતો કીસકે ડસનેકો ચે કાલે નાગ પાલે હે.
 લગાકર જેસુઓંમેં તુકરદ મુખાફ કેહતે હે,
 બચે રહીચે જરા ઇનસે ચે કાલે કોડયાલે હે.
 અયાદતકો જો આતે હે તો ફરમાતે હે હંસહંસકે.
 કહો હુયરત અબીતક ક્યા જીગરકે જખમ આલે હે.

ગઝલ. ૩૫

આગે નહીં નઝર જો પ્યારે કંઈ દીનસે,
 મરતે હું હીજરકે મારે કંઈ દીનસે.
 કર કતલ ઓ કાતીલ નકર અબ દેર ખુદારા,
 હું શૈક બરા દીલમેં હમારે કંઈ દીનસે.
 આતા જો નહીં બાગપે ક્યા ઉસકા સખખ હે,
 અબ રશકે કમર બહરે નઝારે કંઈ દીનસે.
 અબ દેખીયે કીસ કીસકો ડસે નાગની જુલફેં,
 નીકલે હું વોહ આરીઝપે સંવારે કંઈ દીનસે.
 કીતનોંકા કીયા ખુન સનમ સચ તો કહો અબ,
 મેંહદી જો મલી હાથમેં પ્યારે કંઈ દીનસે.
 ક્યા ઇસકો ફલક દેખકે હયરાન બના હે,
 ફુરખાન જો કરતા હે સીતારે કંઈ દીનસે.
 યા અહમદે મુરસલ તેરે મુમતાજ પર અબતો,
 જ્યાદા હું ગમ અંદોહકે ગુન્ગરે કંઈ દીનસે,

ગઝલ. ૩૬

અબ મેરે ખાજ પ્યારે લે ખખર-દીનો દુન્યાકે સહારે લે ખખર.
 હો રહાહું ઇશ્કમેં તેરે અસીર-અબ મેરે પ્યારે કે પ્યારે લે ખખર.
 દો જહાંમેં બાદશાહી હે તેરી-ગૌસે આઝમકે દુલારે લે ખખર.
 અર્શસેહી ફર્શ તક તેરી હે ધુમ-અબ મોહંમદકે પ્યારે લે ખખર.

સખ મલાયેક હુરો ગીલમાં યુંદહે—અય અનીદાશમકે પ્યારે લે અબર.
 અપને હાથોંસે પીલાદો મય મુઝે—સાકીયે દૈસરકે પ્યારે લે અબર.
 આ પડા દરપર તેરે કાદરમીયાં—ખાળ ઉસમાંકે પ્યારે લે અબર.

ગઝલ. ૩૭

તદખીરસે કીસમતકી પુરાઇ નહીં જતી,
 બીગડી હુઇ તકદીર બનાઇ નહીં જતી.
 મય પી તો સહી તોખાલી હોજાયેગી જાહેદ,
 કમઅખત કયામત અબી આઇ નહીં જતી.
 આંસુ ન પીયે જાઇંગે અય નાંસેહે નાફાન,
 હીરેકી કની જનકે ખાઇ નહીં જતી.
 પીસાહે યહાં તક તેરી રફતારને ઝાલીમ,
 આંધીસે મેરી ખાખ ઉડાઇ નહીં જતી.
 દીલ મુઝસા હે કીસકા કે તહે તેગ ન ઉફકી,
 એક ફાંસકી તકલીફ ઊકાઇ નહીં જતી.
 લીલાહ મેરે જુખહોપે તકબીર તો પરહલો,
 ઇતમીસી જખાં તુમસે હીલાઇ નહીં જતી.
 અય હાગ કહા હાલે દીલ ઉસ દુશમને જાંસે,
 નાફાન તેરે દીલકી સદાઇ નહીં જતી.

ગઝલ. ૩૮

લગાયા મેંને જો તુમસે દીલકો તુમ્હારે દીલપર નીહાં નહોગા,
 ઉઠાયે સદમે હેં જીતને મેંને જહાંમેં કીસપર અયાં નહોગા,
 હે ખોદ મુજકો અકેલે ધરકા કેં હોગા વાંપર ગુન્નરા કયુંકર,
 મદદકો મેરી જો લુત્ફે યજદાં નદીમો હમદમ વહાં નહોગા.
 લગાયા ગુન્નસે જો દીલકો તુને સમજલે દીલમેં તુ અપને ખુલખુલ,
 હેં ચંદરોન્ન બહારકે દીન યે ગુલતો રોજો ખોગાં નહોગા.
 બહોત કીતાબેં પરહી હેં તુમને યે માના હમને અય શેખસાહેબ,
 ધ્રુપાઓ હમસે ન હાલે દીલકો નીહાં યે ઇશકે ખુતાં નહોગા.
 હે કોન સરદાર તુજકો દેહશત શરી હોંગે રસુલે દાવર,
 જો જલજલેસે બરોજો મેહશર જમીં નહોગી જમાં નહોગા.

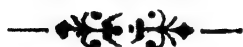
ગઝલ. ૩૯

જહાંપર શમા હોતી હે વહાં પરવાના આતા હે,
 પરી રૂ જીસ જગા હે ઊસ જગા દીવાના આતા હે.
 શરાબે વસ્ત્રકા તાલીમ હું મેં અય સાકીયે ઉલફત,
 તેરા અબ તક નહીં ગરદીશમેં કયું પયમાના આતાહે.

ન શરમાકે છુપેા મુઝસે કઢંગા વર ન મેં રસવા,
અય મસ્તેનાજ મુઝકો નાલયે મસ્તાના આતાહે.
જદામેં તાક હો તુમ ઓર સીતમમેં શોહરયે આદાક,
મગર ચેહલી તો કહીયે કુછ કરમ ફરમાના આતાહે.
નહો ગર રૈનકે બજમે હસીના તુમ અય શાહે હુસ્ન,
તો ક્યું દીલ હાય આશિકકા તુમહેં નઝરાના આતાહે

ગઝલ. ૪૦

રીઝાયે આલમે ઇમકાં ચે ગુલજરે મોહખ્ત હે.
બશર ચકત્રે ગુલો ખુલખુલ હવાદારે મોહખ્ત હે,
નઝારા આરીઝે ગુલકા હે તુસખા દેં ખુલખુલકા,
હવાયે વરલે સેહત બખ્શે બીમારે મોહખ્ત હે.
મરીઝે ઊલફતે જનાકા દરમાં કોઈ ક્યા જાને,
મસીહાસે ન અછછા હો વોહ આજરે મોહખ્ત હે.
તમન્ના અંબુમનમેં શમઓ પરવાનેકી રૈશન હે,
મુરાદે ખુલખુલો ગુલ ચરહે ગુલજરે મોહખ્ત હે.

ગઝલ. ૪૧

અય દીલ મેં સેફતા નહીં કોઈ હસીનકા,
આશીક હું ઓર ગુલામ હું ખાજ મોઈનકા

શાયાં હે તુજકો ખાજગી અય જાને મુરતઝા,
જુજ તેરે કોન શાહ હે ઉસ સર જમીનકા.
ક્યું કર ન આફતાબકો હાસીલ હો ફખરો શાં,
નકશા હે આસમાનપે તેરી જખીનકા.
પાયાં હે તુઝસે હીંદમેં હસલામને રીવાજ,
તુહી મોઈ હે સરવરે આલમકે દીનકા.
અજમેરકી વોહ શાન વોહ રફઅત હે ઇનદીનો,
હફત આસમાંપે શોર હે જસકી જમીનકા.
સર ગર્મ વસકે બાદશાહે હીંદ હું અમીન,
વાસીફ નહીં હું મેં કીસી મસનદ નશીનકા.

ગઝલ. ૪૨

આંકર તુમ્હારે દરપર બદનામ હો ચુકા હું,
મેરી ખબર લો ખાજ નાકામ હોરહા હું.
સોંપા હું તુમકો પ્યારે દુન્યા વ દીંકી કુંજ,
અબ પાસ મેરે ક્યા હે બેદામ હો રહા હું.
પરદા ઉઠાઓ રખસે મુખડા દીખાઓ ખાજ,
મેં ઇશકમેં તુમ્હારે ગુમનામ હો રહા હું.
હે લાજ મેરી તુમકો તુમ લાજ રખીયો મેરી,
મુજકો ચેહી હે ખાજ ગલેહાર હોરહા હું.
મહમુદ જબ મીલાહે એક જામે વસ્તે ખાજ,
મખમુર મસ્ત મેં અબ એક જામ હોરહા હું.

ગઝલ. ૪૩

હમ સખકો છોડ છોડ મદીનેકો જાઈગે.
 જાકે દરે રંસલપે ધુની રમાઈગે.
 હમ અપને જામેમેં નહીં કુલે સમાઈગે,
 જીસ વક્ત સખજ રોઝેકા દીઘર પાઈગે.
 મજનુંકી તરેહ જોશે જુનુમેં જો આઈગે.
 આગે ચલેંગે હમ તુમ્હેં પીછે ચલાઈગે.
 આખીર હુમ હે ઉત્ર હમારી ગુનાહમેં,
 અંખ રખરે ઉસ યારકે ક્યા લેકે જાઈગે.
 ગુલ હથમેં હે બાગમેં ખુલખુલકા શોર હે,
 હરજીયે ધુમ હે કે વોહ તશરીફ લાઈગે.
 અય જો વધા તુ કયું નહીં લેતા મેરી ખખર,
 કયતક તેરી જુદાઈકે સદમે ઉઠાઈગે.

ગઝલ. ૪૪

કોનો મોકામેં અહમંદ ફુલ્હા રૂપ નીરાલા લાયા હે,
 અયન અંરખમેં દેખ જરા તુ રખમેં કવસા સમાયા હે.

ધના દત્તનાથ તાજ પેહનર નસર ન મીનલાકી સે ઉઠાકર,
 કલમયે હક વદહતકા ધર ધર ઉસને ડંકા બજાયા હે.
 અરબા અનાસીર ખાદી પુતલા આદમ જીસકા નામ ધરા,
 જયસેયે વયસે ઉઠગયે ઓર જીસમેં કયસા સમાયા હે.
 આધના ફના ફીશ શેખા મહમુદના હે જીસકો નસીબ
 જીસને ઇશકે હખીમે ખુદા ગર દીલમેં અપને સમાયા હે.

ગઝલ ૪૫

જલવા દીખલા હમેં મેઅરાજકે જાને વાલે,
 નઝરે લુલ્ક ઇધર હકકે બતાને વાલે,
 તુઝસે હમ માંગતે હેં દૈલતે ઇમાં શાહા,
 આસીયોંકો ગમે મેહશરસે છુડાને વાલે.
 લે ખજર બહરે ખુદા જાત લખોંપર આધ,
 ગમે હમ હોગયે હેં અશક બહાને વાલે.
 યા નખી રોજ જીયારત તેરી કર્તેયે મુદામ,
 કયસે ખુશ ખામતયે વોહ અગલે જમાને વાલે.
 જલ્દ કર ઇસ દીલે કેશંકો હમારે રૈશન,
 બહરે અલ્લાહ મદીનેકે બસાને વાલે.

મલ્ટકનાં ઉરદુ ગાયનો.

ભાગ. ૨ જો.

૪૬

ઓ માલીક શાન ગ્યાન દીખવાઇ,
 ડરાની લાસાની દીલબની માની તેરી ચકતાઈ.
 હુર પરી ગીલમાં ઇનસાં બનીબન બના મન બાઇ,
 સખ ખુશરંગ શબાહત પ્યારી સુરત જુદા બનાઇ.
 (ખુરશીદે જર નીગાર.)

૪૭

છાંડ ચક્ષે મન પરદેસી,
 બનબન બઠકત હાયે હાયે અખ કબલમ શીરકર બનાજી.
 છાંડ નયર અખ જોમ પાયતો,
 હરસે ધીઆન લગાના— છાંડ ચક્ષે.
 (બુલ બુલેયાં.)

૪૮

મેરી ફલતી ફલતી જોયનકી ડાહરખખુંગી,
 કપસે સંભાવકે.
 મે જવાની દીવાની આગઇ.

કહાં રખખું મેં. ઇસકો સંભાલકે,
 યહાં જોખનકે હમલે નીરાલે,
 વહાં કંગનને પાઉં નીકાલે,
 પડે દોદો મુસીબતસે પાલે,
 ઉમે તાલાશ કરને જાઉં તો ઇસકો રખખુંગી
 કયસે સંભાલકે.
 (મીઠા જહેર.)

૪૯

જવાં દુલાહપે હું મેં નીસાર—મુઝે ખુસટ પે.
 હું મેં નીસાર—તેરી મેરી જોડી બની મજેદાર,
 અંધી કાની જોડી બની મજેદાર.
 બુલી લંગડી જોડી બની મજેદાર,
 શાદી કરંગાં ઘોડે ચકુંગા શીર ના કરું તકરાર,
 મુઝે બાલી બનાદે, ખુંદે મંગાદે,
 સાડી દીલાદે તુ ચોલીકે સાથ,
 તુઝે બાલી બનાદું ખુંદે મંગાદું જુતા ગદાદું.
 મેં મોચીકે હાથ,
 અમી લાઉં અમી લાઉં અમી લાઉં જાન,
 શાદીકા કરો ઇકરાર—તેરી મેરી.
 (અસીરે હીન્સ)

૫૦

હે અજબ ચે કુલોંકીસી લાલી,
 વાહ શરાબ જલાલી જમાલી નીરાલી—અજબ.
 ચારો મલાકમેં ચે પીના હલાલ હે,
 જો પીયે દેખે અહાલી પીલે જો ડરકે શીરે ખેખટકે,

ન અટકે ન બટકે ન ફટકે મલાસી—અજબ,
 ચારો શરાબ તો પીના સવાબ હે,
 બેવડા બરાન્ડી લો પીઓ પીતાઓ,
 જે શીશા શરાબોંસે રહે ન ખાલી—અજબ.
 (બજમે ધનસાહ.)

૫૨

પ્યારે તોરે અંગમેં ફુલનકો બહાર હે—સૈયાં.
 ફુલનકે બાજુબંધ ફુલનકે ગજરે,
 ઝોર સોહે ફુલનકા ગલે હાર હે—પ્યારે.
 નયનાં કમળ ઝોર ચેહરા ગુલાબ હે,
 ગારે ગારે ગાલ સૈયાં ગુલે અનાર હે—પ્યારે.
 (વીણાવેલી.)

૫૨

તુમ્હેં હુંગા મેં વાકી ખખરીયા જન.
 મુઝે દેદો યે પ્યારી સુંદરીયા જન.
 પ્યારી ચંચલ હે ન્યારી ન્યારી છલબલ,
 અરે જારે મુઝે ચલચલ ન ગુલામકા કામલું.
 અકસર કામ કરુંગા ખુશ અંજામ કરુંગા.
 બસ કુછ કામ નહીં જા ચલચલ ચોર કહીંકા,
 ચુપ નાકામ કહીં તુકર બદનામ નહીં તુ,
 હે નોકર બરતર અકસર તુજ પર,
 બદતર અજ પર અકસર હમ પર.

(દીલ ફરીશ.)

૫૩

હાય મુઝે દરદે જીગરને સતાયા, મેગ પ્યારા,
 નહીં દીલઆરા નહીં કોઇ ચારા નહીં હે ખુદાયા.
 ટુગાંમેં આહમેં ફરીયાદમેં શેવનમેં નાલેમેં,
 સુનાઉં દરદે દીલ તાકત અગર હો સુનને વાલેમેં.
 ક્યાખે સીખ હેં હમ કરવટેં હરસુ ખદલતે હેં,
 જો જલ ઉડતા હે યે પેહલુ તો વોહ પેહલુ ખદલતે હેં.
 અહલે ખેદાદ મીલા દીલકા ઉસ્તાદ મીલા,
 પુરા સૈયાદ મીલા સખત જલ્લાદ મીલા.
 સાંસ દેખી તને ખીસમીલમેં જો આને જાને,
 ઓર ચરકા દીયા જલ્લાદને જાને જાને.
 હાય જાલીમને રહમ ન આયા.—

(અસીરે હીસ.)

૫૪

વારી જાઉંરે સાંવરીયા તોપે વારનારે,
 તન મન બન સખ તોપે વાડે.
 ઘર દર જર સખ તોપે નીસાડે,
 કબતક કાંતીલ બનકર ખંજર મારનારે.

(ભુલ ભુલેયાં.)

૫૫

ખાદીલા ખેગે આયોરે મીરાં જોખન ખીતો જાય. ખા.
 ચંદા તોરી ચાંદની સુતી પલંગ ખીજાય,
 જખ જખુ તખ એકલી મરં કઠારી ખાય.—ખાદીલા.
 પ્રીતમ પ્રીત લખાયકે હોહ મયે ખરદેશ,
 જાઉં વાકે યાદમેં લઉં જોગનકા ખેસ.—ખાદીલા.

(સ્ત્રીક મેણી.)

૫૬

જાઓ જાઓ ન મતાઓ સાંવરીયા,
 મોરા નાળુક તન ગુલજાર,
 વાપે કીની કુલ સીંગાર,
 કાહે નજર લગાઓ સાંવરીયા——જાઓ.
 મોરા જોખન જુમકેદાર;
 ખીલો જયસો કે ગુલનાર,
 હટો કાહે શરમાઓ સાંવરીયા——જાઓ.

(કરણુ દેલો.)

૫૭

જો પીયા આયેના મોસે સહા દુખ જાએના,
 જીયા જાએ જરાયે સતાયે હીયા———પીયા.
 મુજકે માઅલુમ નથા પેહલે લગાના દીલકા,
 યાદ આતા હે ખુશીકા વોહ જમાના દીલકા,
 અખતો મુશ્કીલ હે મેરે કાપુમે આના દીલકા,
 જાન લેજતા હે કમખખત યે જાના દીલકા,
 સુખ પાએના ગમ જાએના કુછ બાએના——પીયા.

(ભુલ ભુલૈયાં.)

૫૮

બંસીવાલા આજોરે મોરે હેસ,
 ચારી સાંવરી સુરત પ્યારો બેસ——બંસી.
 આવન આવન કેહ મયોજી કરમયો કોલ અનેક,
 ગીણુતાં ગીણુતાં બસમઇ મોરી આંગરીયારી રેખ.
 સાંવરીયા, રસીલા, સલુણા,

પીયાપે જ્યા મેં કરું એ નીસાર,
હમતો જોગી પ્રેમકરે પ્રેમ હમારો દેસ,
સુખ નહીં પાછ પીયુકી તજ લીનો આ ખેસ—ચારી.
(સરદાર બા,)

૫૯

નયે નયે ચલકે કલખલ છનકે બાન ચલાઉં
સન સન સન,
ધર્મ પરેખું સતપન દેખું ખુબ લડાઉં
મેં તન મન—નયે નયે.
ખેતી બારી નાસ કરાઉં ફીર જાકર મેં માંગું ધન,
એક ખેસ્યાકો બેળું હરલે જાકર ઉસકે
સખ સતપન—નયે નયે.
ફીરે દુખયારે દુખકે મારે બને ખેચારે—બન બન બન.
દુખ જાકર જો સત્ય રખેતો જગ ઉસકો કહે
ધન ધન ધન—નયે નયે.
(હરીશ્ચંદ્ર)

૬૦

જુદી પીલાકે લુબા ગયા કોઇ મુઝે,
જુદી સવેરે જો કોઇ જાને વાકી લંબી ડીંટ.
ઉડત ચીરધયા વોહ પેહજાને ગીરી સડકસે ઇંટ—સવેરે શીર જાનેગી.
દુસરે પેહરે જો કોઇ જાને વાકે લંબે કાન,
તવા કટોરા ખેતડાલકે ધર લોટપર ધ્યાન—સવેરે શીર જાનેગી.
ત્રીસરે પેહરે જો કોઇ જાને જુલું બાદવકી કીંચ,
ધરકે જાને મરગયે ઝોર આપ નશેકે ખીચ—સવેરે ફીર જાનેગી.

ચવથે પેહર ને કાઠ છાને બચ્ચા આપહી આપ, :
એજેર એસુસરેક હો છે બચ્ચેકા આપ-સવેરે શીર છનેગી.
(મુરીદે શક.)

૬૧

ધનુષ બંધુટી બેચકે, ફેંક નયનકા તીર.
સંતનકો જખમી કીયા, દીયા કલેજા ચીર.
બજ બજ બેજ રામ નામ મન, બેજ બજ બેજ બેજરામ—
બજ,

તીલક છાપા તુળસીમાળા મુખે હરકા નામ.
નાગ્નુક માંરી હાત લગે તો દીધારામ.
બસ દીધારામ, બસ દીધારામ, અસ દીધારામ—બજ.
બુચીને બેડોળ મળે તો નાસાયણ, બુત મારાયણ બુત નારાયણ
બુત નારાયણ,

ઝેરી બુલાખ જખમી હેલો સીતારામ, અસ સીતારામ, અસ
સીતારામ, અસ સીતારામ—બજ.

(પતિત લક્ષ્મી.)

૬૨

અજખ બેલ હય દુનિયા, જસમે ચાલ હમેશા રંજકી હય,
સચ પુછો તો દુન્યાદારી એક જાજ રાતરંજકી હય.
જો આગે અપને બચકા હય, વેહી હય પ્રુદ દુરમન અપના,
સહ દીખવાનેવાલા હોગતા હય મહાં સહજમ અપના.
ઢાઈ ઘર ઘોડા ચલકર જખ ચુક ગયા અસન અપના,
હાથી અપને હાથીસે સંધવા હેતા હય તન અપના.
સાહ પ્યાદા સચકી હાલત દુન્યામે સંધાપજકી હય—સચ.
(સંધેતો વહાર.)

૬૩

તક તક દેખી સુંદરીઆ શાન,
 ગોરે ગોરે ગાલોંપે તીલ ચમકાવે—તક તક.
 એક તો દેખી વાકી આલી નજરીઆ,
 દુઝે પાછ મોગલીઆ શાન, તીજે પાયા
 વાકી પધીયામે તુરરા, કયા જાદુ ડાલે સુમરીઆ
 શાન—તક તક. (ખુદા દાદ.)

૬૪

મસ્ત મુઝીંદર હમતો કલંદર ભુતનાથ કેહલાતે હેં,
 ઘુલ ડાલકે આંખોંમેં હમ હલવા રોટી ખાતે હેં,—મસ્ત,
 ટોપીકા પયજમા કરતે, સિરકા પયર બનાતે હેં,
 તીન બંદકા જમા પેહને છંદ બંદ દીખલાતે હેં,
 તુમ જાદુ ટોના સીખો તો સીખલાતે હેં,
 તુમ બેટા બેટી માંગો તો લીલવાતે હેં.
 જંતર દેતે હેં, મંતર દેતે હેં,
 ઝાડ ટુંકબી કરતે હેં, તાવીજ દુઆ બતલાતે હેં—મસ્ત.
 હે નારસીંગ બીર, હે નારસીંગ બીર,
 બયતાલ ભુત પીર, બયતાલ ભુત પીર—મસ્ત.
 (સંગીન બકાવલી.)

૬૫

મુઝે હાસીલ હજારો કમાલ મોહો કાઠ કયા જાનેરે—મુઝે.
 બાંકી ફજનવાસે ટપકે જોબનવા,
 ચંદાસા નાદીર જમાલ—મુઝે.
 માલીકને પધસેપે પધસા દીયા હે,
 દીલ હે હમારા નેહાલ—મુઝે. (ખુદા દાદ.)

૬૬

જોરી સોલા બરસકી, જો હો અપને રસકી,
 વોહ મીલતેહી આંખે ફીસલતી હય.
 જરા અંગીયા જો મસકી, હુધ અપને બસકી,
 વોહ ફંદેસે ફીર કબ નીકલતી હય.
 મીલે વોહ જો કમસીન, લેના ખોસે ગીન ગીન,
 ઓર લગાના ગલેસે, ઉસે રાત દીન.
 કરકે દીલકો કડા, લેના આંખે લડા,
 ચુંહી ખાગડી તખીઅત, સંબલતી હય—જોરી.
 (ગુમાન તારા.)

૬૭

બનવા પીયા કોઈ બારી, મોહે રેશમકી ચોલી સાડી.
 તુઝે સાડી બનાદું મેં બારી.
 ઉસમેં ટાંકા હો ગોટા કીનારી,
 ફીર તો હોગી બહાર.
 નયા હોગા નીખાર,
 જોરે હાથોમેં ચુડી હો કાલી,
 ઓર કાનોમેં સોનેકી બાલી.
 અબી લાઉં સોનાર,
 હાં હાં જાઓ બાબર.

(સુફેદ ખુન.)

૬૮

આજ ગુલશનપર જોબન હય આયા હુવા,
 ગુલશનકા જોબન હય, તેરાહી દર્શન હય, દરશનમેં ઢાયા
 હુવા!—આજ.

તુહે મેરી જન પ્યારી, બારી કુમારી નાર, હાં ? અરર વાહ!
આન વાઙી, બાન વાઙી, સારી અદા પ્યારી, નયના કટારી,
ચેહરે પર રોગન હય, મુખડાબી રોશન હય,

બરતન ગરમાયા હુવા—આજ.

(લયલો નહાર)

૬૯

ધર ગુઠ્યાંપે સોવે કહોરે જોખન પર તેગાં ચલે—ધર,
દોડો દોડો સીપૈયા ચાર,
કીલ્લે પર ગોલા ચલે—ધર.
ઉંચી કઠરીયાપે જ્યા લલચાવે,
ભાગો ભાગો સીપૈયા ચાર,
કિલ્લે પર ગોલા ચલે—ધર.

(રામ રતન.)

૭૦

કયું જવાની ખો રહે હો શાદમાનીકે લીયે,
પીરીમેં રોયા કરોગે ઇસ જવાનીકે લીયે—કયું જવાની,
સુખતા હય જળ શજર શીર વોહ હરા હોતા નહીં.
વોહ કહાની ચેહ જવાની પીરે ફાનીકે લીયે—કયું.
આખે રફતા નેહરમેં ફીર લોટકે આતા નહીં.
પા નહીં સકતે ગુજરતા છંદગાની કે લીયે—કયું.

(હામાન)

૭૧

શીતરતવાલા હીકમતવાલા ચક્તતા પુરજા હું ઐયાર,
ખીખધર કાલા જેહરકા પ્યાલા જમધર ખંજરકા હું વાર,
આફત હાઉં ધરબરપર દુખ ગમ છાઉં હર સરપર.

મારત લાડેં દર જરપર સખસે બહડકર હું મકાર.

(મારે આસતી.)

૭૨

હીરીયાં મેરા નામ મેંહું તંબોલન તડાકેદી,

લાવો કતરની કતર નાગર પાન.

કથથે ચુનેકી દોસ્તીમેં હુધ બદનામ.

અજી ખાનેવાલો આઓ, ખીડા મેરા લેતે જાઓ,

લાલ મુંહ તો બનાઓ, મીયાં આઓ આઓ આઓ—હીરીયાં.

દીલ્લીકા કથથા ઝોર પુનેકે પાન,

અયસે ખીડે ખીલાદું ભુલાદું શુમાન.

અજી ખાનેવાલો આઓ ખીડા લેતે મેરા જાઓ,

લાલ મુંહકો બનાઓ, મીયાં આઓ આઓ આઓ—હીરીયાં.

(કરણ બેસો.)

૭૩

મીયાં બુનો સાચી ખાત, દુનીયાં મકારી રંગ ઢંગકી,

દુનીયા બદકારી ઝેયારી મકારી રંગ ઢંગકી—મીયાં.

જંગમેં દગાકી જફાકી હય ઘોડેકી ખાજી,

પુલે ફલે કરે ઘાત, દુનીયા મકારી રંગ ઢંગકી—દુનીયા.

દુનીયા હે પાપી સંતાપી ઉઘાપી વ તાપી,

નહીં દેતી સતકા સાત, દુનીયા મકારી રંગ ઢંગકી—દુનીયા.

મારો વક્સે હયાસે ચેહ ગાડી નહીં ચક્તી,

યેહાં સચ્ચા ખાય માન, દુનીયા મકારી રંગ ઢંગકી—દુનીયા.

(નાજન.)

અહીં સાહેબ નતીજ મીલ જાયેગા,
તુમ્હેં ઇસકા નતીજ મીલ જાયેગા—અહીં.

એક એકકે બદલેમેં સો સો રૂપૈયે હું,
ઓ દીવાની ચુપ—નતીજ મીલ જાયેગા.
અઝાદી તરેહસે દેખીયે ઉસ આલી જાહકો,
દાગી કીયા હે અસકે રૂપે રશકે માહકો,
અલ્લાહ સમજે બેસવા તુજ રસીયાહકો.
બોહતાન કયું લગાતી હે એક બેગુનાહકો,
યેહ એક છકરાર ઇનકા સુનોહી.

ઓ દીવાની ચુપ—નતીજ મીલ જાયેગા,
પેહલાનો મુજકો ચશ્મસે અબરસે ખાલસે,
શાયદ ઉતર ગમ્ હું તુમ્હારે ખ્યાલસે.

અલ્લાહ અસકો દેતા હય ખીખી હલાલસે,
બોહ ખાતબી તો કરતે નહીં હું છીનાબસે.
છકરાર દો હુવે કોષ પુકાર દો.

ઓ દીવાની ચુપ—નતીજ મીલ જાયેગા,
દેખો મેં અખલી કેહતી હું તુમ કેહના માનતો,
ખાહી મખાહી ચાહને વાલેકી જનલો,
છકરાર પુરે તીન કોષ સુનાદો.

ઓ દીવાની ચુપ—નતીજ મીલ જાયેગા.

૬૫

તુમસે લાગી નજરીયા હમારીરે.
 વાયદેપે તુમ ન આયે તો કુછ ન હમ મરગયે,
 કેહનેકે! ખાત રેહગઇ ઓર દીન ગુજર ગયે.
 ફુલે ફુલે ન આકે ગુલીસ્તાને દેહરમેં,
 હમ વોહ સંજર હેં બાગસે જો ગેસમર ગયે.
 ક્યું ન લેતે ખમરીયા હમારીરે—તુમસે,
 સકુતે દીલ નહુવા ઇઝતરાખકે બદલે.
 માલા ન ચપેન કબી પેચોતાખકે બદલે,
 જવાં તક નહુયે મરમીટે હસીનાં પર,
 હમેં મોતહી આઇ શઆખકે બદલે.
 બીતી જતી ઊમરીયા હમારીરે—તુમસે.
 (હામે હુરન.)

૬૬

કયસી શોબા ચંદ્ર બદનકી દેખત સુધ યુધ ગઇ
 તન મનકી—કયસી.
 દેત કટારી વોહ મતવારી ઢગ સયનનકી, ઝગ નયનનકી—કયસી.
 મધુર મદન મન મોહન મુરત, ચંચલ ચાલ ચપલ
 ચીતવનકી—કયસી.
 (દીસેર દીલશેર.)

૬૭

સૈયાં મુઝે હાથોંકે કંગન બનાદે,
 કંગન બનાદે તુ પહોંચી બનાદે.
 જો તુ કહેગી વોહી મુતુંગા લાડગા વોહી એરી જન.

(ચલો) તેરી કસમ હાડંગા વોહી મેરી જન.
 તઓળા તઓળા તઓળા દેખો છોડો દુટા મેરા હાથ.
 (ઉધ મરગધ હાયે અરે બાપરે.)
 બાલીબી બનવાદું તુઝે બુંદેખી બનવાદું તુઝે,
 હંસલીબી બનવાદું તુઝે કડે છડે દોનોં તરેહદાર.
 (હાં) અયસે ચલું. અયસે શીરં શીર ન કરંગી તકરાર,
 (સચ) સખ કુંછ હે તૈયાર, એક બોસા દીલાદે.
 (જુલમે વેહશી.)

૭૮

કાલી કાલી જુલફોંપે જીયા લલચાય,
 તક તક મારે નજરીયા રામ—કાલી.
 એક તો ગોરી તેરા ચંદાસા મુખડા,
 દુજે નયનાં નીપટ મતવાર.
 તીજે નયનોંમેં અંજન લગાવા,
 ક્યા જાદુ ડાલા સુંદરીઆ રામ—કાલી.
 (નાજાં)

૭૯

કોઇ સુનો મેરી ફરીયાદ.
 ઇસ બનમેં મુજપર ગુજરી હે બેદાદ—હાય, હાય, હાય—કોઇ.
 એક તો મુજસે માં છુટી ઝોર સખ છુટા ધરખાર.
 તીજે માંજયા છુટા રેહ ગધ મેં લાચાર,
 દુન્યામેં મુજસા કોઇ નહીં બાચાદ—હાય, હાય, હાય—કોઇ.
 હાય મેં પયદા હોતેહી મરજતી બે સામાન,
 યે દુખડા ક્યું ઝેલતી અધભરમેં હય જન.

જંગલમેં હય મેરી મીટી ખરબાદ—હાય, હાય, હાય—કોઇ.
 શેર કોઇ ખાયે મુઝે યા કોઇ ડાલે માર,
 છુટું ઈસ જંગલસે મેં દુખીયા લાયાર,
 ચેહ ખનહી મેરા ખન જાય જલ્લાદ—હાય, હાય, હાય—કોઇ.
 (હામાન.)

૮૦

દુલનીઆ ખના રહે તોરા રાજ,
 યુન યુન કલીયાં મેં સેજ ખીછાઉં. સોવે સાસજીકા હૈયા.
 નનંદકા ભૈયા હમારા સૈયાં ગલે ખીચ ખૈયાં,
 સોનેકા ઘડવા ગંગાજલ પાની, પીવે સાસજીકા હૈયા.
 નનંદકા ભૈયા હમારા સૈયાં ગલે ખીચ ખૈયાં.
 (મારે આસતી.)

૮૧

હાયરે કટારીયા નયનોંને મારા, નયનોંને મારા તેરે,
 સયનોંને મારા—હાયરે.
 જખ દેખું જખ રંડીકે ઘરમેં બેઠો ખજાને સારંગ,
 હાયરે સારંગીઆ બેઠો ખજાને, ઓયરે સારંગીઆ,
 બેઠો ખજાને—હાયરે,
 જખ દેખું જખ ખડો સડકપે, ખડો ઉડાપે પતંગ,
 હાયરે પતંગીઆ ખડો ઉડાપે, ઓયરે પતંગીઆ ખડો,
 ઉડાપે—નયનોં.

(વિજયારંભ)

૮૨

પયસેહી સારી ઇજ્જત માન, પયસેહીસે નધ નધ શાન,
 પયસા હય આસાયેશકી જન, પયસેહીસે નધ નધ શાન.
 પયસા પયસા પયસા, પયસા આલમકા સરદાર—આજ.
 હય પયસેહીસે આનો ખાન, પયસેહીસે નધ નધ શાન—પયસે.
 (ગુણ સુંદરી.)

૮૩

દુનીયા એક મુસાફીર ખાના હે ખ્યારે ના મન અટકાના,
 સાંજ સમજકે આ ડેહરે હેં ભારકો હે જના.
 યુન યુન મીટી મેહલ ખનાયા લોગ કહે ધર મેરા,
 ના ધર તેરા ના ધર મેરા ચીડીઆ રેન બસેના.
 મતલબ લલચાના દીલ ન લગાના હરકા ગુન ગાના.
 (સુફેદ ખુન)

૮૪

કાતીલ ખુખાર હેં માથુકકે કેહલાને વાલે,
 સુરત ચમકાને વાલે, રંગત ઝમકાને વાલે,
 આફતકે ખાને વાલે, જલ્લીમ તરસાને વાલે,
 લેકર દિલ હાથમેં દિલદારસે ફીર જાને વાલે—કાતીલ.
 માલીકે બાગમેં કયા ફુલ હેં સખ ડાલી ડાલી.
 વાલીને શાનસે કયા બાગમેં હરયાલી ડાલી,
 ગાલ હેં ગુલકે જયસે, બાલ સુખલ કે જયસે,
 જલ ગેસુકે કયસે ? ચાલ આહુકે અયસે,
 સુરત ખ્યાની, રંગત ન્યારી, હિમ્મત સારી, તેરી જરી.
 ઓ કુદરત દીખલાને વાલે—કાતીલ.
 (ગુણ સુંદરી.)

૮૫

અદા ઇસકી દોયાર, નજરોમેં મેરે સમા ગઇ,
 આશીક હય સચ્ચા, જો મેરે ઇનકારસે
 આયા હરબાર મગર પાયા આજર.
 રહા શીરબી નીસાર, અયસી તખીએન લુભા ગઇ.
 મુજકો જો ચાહે, મેં ઉસકોબી ચાહું.
 કેહતા હય મેરા દીલ મુજસે પુકાર.
 ચલા આતાહે પ્યાર, નીચતસે સારી જફા ગઇ,
 મીઠતા હય દુન્યામેં ચાહે બશર જો,
 ચાહે તો રખકાબી કરલે દીદાર.
 નહીં મીલતાં દીલદાર.
 મેં ઇસકો કીસમતસે પાગઇ—અદા,
 (ગોપીચંદ.)

૮૬

મય ન માનું ન માનું મનાય,
 પીહરવા જાએ હટોજી ! જા. મ.
 બર ફુલનકી સેજીયાં રહી અમન ચમન મુરઝાય—પીહરવા.
 તુમ ન આપે બાલમાં મેરો બીતો જોગનવા જાય, પી. જા. મ.
 સોકનાં ધર તુમ રહો નાહીં અયસો ચત્રન મન બાય. પી.
 રચેન બીતી સાજના કાહે સહર મનાવન આય, પી. જા.
 (કુંદ્યાળા)

૮૭

અંચમ અચપલ છલમલ પરદમ હરપલ બલમલ જાએજી.
 સમધન તનમન પરસન અરપન નવનન તોકો સમાએજી.

ગુલફન અચરન કાલીસી નાગનસે મન કયસે બચાએંછ.
 નીસદીન પત્રછીન ગીન ગીન તુમ ખીન સાજન સુખ ન પાએંછ.
 સુરત સુરત સોહત મોહત દેખત મન લુખાએંછ.
 હમકત ચમકત ઝમકત સુરત નીરખત ચંદ લગ્નએંછ,
 લટપટ ઝટપટ ચટપટ ગટપટ મંચવા પીયે પીલાએંછ.
 મોરે સુગરવા ડારકે કરવા ગરવા તોહે લગાએંછ.
 (અંજમે અદાવત.)

૮૮

સાંવરીયા મોરા મન હરલીનોરે.
 મન હરલીનો મોરા મન હરલીનોરે-સાંવરીયા.
 ગાલ ગુલાખી હોટોંપે તાલી-આલ જલ અંખીયાં મનવાલી.
 જાદુવા હળ કરતી ચીતવન છ હરતી.
 નયનસે પર સખ જગ મરતી.
 સજ રંગીલી ધજ સજલી નયનાં મીતાકર હળ વીખલા.
 મોહે બેફલ કરદીનોરે—મન હર.
 (અજમે ઇતસાદ)

૮૯

જઓ પીયા જઓ સોતન ધર જઓ.
 સોતન ધર જઓ ખેરન ધર જઓ-જઓ.
 આતેં ન અનાઓ જઓ મોહે ન સતાઓ,
 દેખી પ્રીત તીહારી.
 તુમકો બધ અખ સોતન પ્યારી.
 મોસે જુટી પ્રીત ન અતાવો—સોતન.
 છાંડો મોરી અધ્યાં છાંડો જ્યા ના જરાવો.

રોવત હોગી બીચારી.

રાહ તકત હોગી પ્યારી તીહારી.

રૂઠી હોગી લો જાઓ મનાઓ—સોતન.

(તીલક કુમાર.)

૯૦

પૈસા પૈસા પૈસા તેરી અજબ બની બલીહારી.
સબી જહાંમેં પૈસા સખપર કરતા તુ સરદારી.
તેરે બીના ન ચલે કીસીકો તેરી સુરત પ્યારી.
તેરી ખાતર લમને સખપર ઉઠાધ યે દુશવારી.
પૈસેવાલે ખુશસુરત ! બીન પૈસેવાલે મુરખ !
અય બારેતઆલા તેરી અજબ બની હે કુદરત.
પૈસેવાલોંકી સબી કરતે તાબેદારી.

(કનક તારા.)

૯૧

ઝૂંટી તાઅરીફ હે કબ કીસને પરસ્તાં દેખા.
લમને ગુજરાતમેં કુલ અયશકા સામાં દેખા.
હુસ્નો ખુબીમેં નજાકતમેં કદો કામતમેં.
બખુદા રશકે પરીજાદા ઇનસાં દેખા.

(કીત્યા.)

સફહા સોનેકા દવાત ઓર કલમ સોનેકા,
ખુબી ગુજરાતકી લીખખું જો હો યમ સોનેકા.
રંગતેં કુટકે બરદી હેં જહાંકી સારી.
દસ્તે કુદરતને બનાયા હે ઇરમ સોનેકા.

કોહો જન જાગો ચમન માલો જમના રૌશન,
અયસા દીવ શાદ ઇન આંખોને ગુલીસ્તાં દેખા.
(કરણધેસો)

૯૨

આજ શાહેવાલાને પાછ શક્ષા, સાજ સમી આલા દુઆલા હુવા.
રાજ કરે જાગોંમેં જાહે સખા, તાજ ગુલેલાલાક્ષા સરખે રખા.
જાહે સખાને જાદાકે ખાલે, આજ પીલા ફુલકો મનવાલા કીયા.

ક્યસી બદાર હય સહેરા ગુલખર હય,
માલી નીસાર હય જન જન જન.
ગુલગુલબી શાદ હય યાં ગુલબી શાદ હય,
લાસીલ મુરાદ હય કામીલ મુરાદ હય.
ગાઓ મુયારકપાલી નાઓ, સારી ખારી,
ન્યારી ન્યારી વારી વારી જાઓં.

(હાર—જીત.)

૯૩

બડી ચારો મેરી જોડ નેકજન, કરે ખુદા ખુદા હીન રાત,
હુદ હય અયસી ન અયસી કોઇ હોગી જહાંમે નેક સીકાત,
જાલીર ઉજલા ખાલીન કાલા વાહરી ખાલા હાં હાં હાં,

શૌહર ઘરમેં આયે તો બોલે—

જાઅદજનત, માઈંગીલાત, તોફાંગી હાંત,

ચાર જો તશરીફ લાગે તો બોલે—

ખા લુસા ખાસી ફુકડા રખા મુખા,

માંગે આશક ખાના તો બોલે—

ચખ હલવા હુધ મલીઠા તાગ્ત સુમોસા,

સર પડા આફત ડુરી કીસમત વાહરી મેરી બીબી વાહ,
(કાલી નાગન)

૯૪

નજરીયા મીલાયે જાગોરે મોરે સૈયાં,
ચંદ્ર બેદન મીરગલોચનીરે મુઠી અંગ સમાય,
પ્રેમ દાર પીજીયેરે ઉમંગ રંગ ગન લાય,
છેલા સીપૈયા કનૈયા સાંવરીયા કમરીયા,
(લયલા).

૯૫

મેરી નારી કરે તકરારી કરે ખારી નીત ભારી;

બરખાદ કરે ધર ભરકો—

ગમકી નીશાની જીદકી દીવાની જીતી મસાની હય શોહરકો—મેરી.
રખે રાત દીન ધરમેં લડાઇ, બાત બાનમેં હાતા પાઇ,
હો પડોસમેં લોગ હંસાઇ, સુને નહીં વો મેરી દુહાઇ,
માર માર કર મુઝે ગીરાવે, ફીર સપાટકી ચાટ દીખાવે.
યા રખ ગપુર અય પાક નુર હો જાગે અંધી ગલા દુર.
ચેહલુમેં કોઇ રશકે હુર—મેરી.

(મીઠા. જહેર)

અજી જાગો સજન બડે આયે ચુમેં ન મોરે ગાલોંકો,
મોરે ગાલોંપે યાર, કરે લાખોં નીસાર, હીરે લાલોંકો.
છુએ કોઇ જો નાજોંકે પાલોંકો,
વારે લાખોં રૂપચનકે માલોંકો—ચુમેં.

(હુસ્નઆરા.)

૯૬

ખારે તોરે આનો બાનપર શીદા હે વાલા,
 ગોરે ગાલોંપે હય દીલ હાલા,
 મતવારા તુ હય ગુલે લાલા.
 તેરા જોખન હય જાની નીરાલા,
 જરા બોસા તો દેદે દુખાલા,
 અરર અરર બસકર અમકર.
 હટ હટ નટખટ બદ બસલત.

(ધુપ—છાંવ.)

૯૭

મોરે નયનસે બહે રચનન દિનન અસુવન લડી મોતી.
 સૌતન બચરનસે દેખત હંસત મય પીયુ કારન રોતી.
 મીતહી જબ નપીત દીખાયે કયું ન જુયા જર જાયે,
 કહો સખી અબ ટાહે શીશં નાહીં અસુવન મુખ ઘોતી.
 (ખુને નાહક.)

૯૮

ખારી મોસે સોનેકા હરલા બનાએલે.
 હરવા મનાકે મોહે ગરવા લગાએલે,
 ગોરી ગોરી બૈયાંકી ચુરયાંબી લાએદે,
 હાં ચુરયાંબી લાએદે ચુનરીયાં રંગાએદે,
 ભોલે ભોલે મોરે છેલ છબીલે પે
 જાઉંગી મેં બલહાર,
 ચેહ ચૌરત કયસી હય મકકાર,
 કયસી સજું કયસી બનું.

ઠહેર તો જના બદ્ધાર

ખુબ ચલા ફીકા.

(દાવ પેચ.)

૯૯

સુન અય દુખ્તે અંગુર દીખાદે નુર હયા કર દુર
નશેમેં ચુર રહેં મખમુર,

ખાંકી કલાલી બરબરકે પ્યાલી શીશા કર ખાલી,
રહે આંખોમેં લાલી ગમે બેબેતે દાલી કાકુર—

કાકકા ધુંધટ હટાદે આતશી રખસારસે.

દમ મેરા હય ઇસ ખિલ્લોરકી દીવારસે.

છ નહીં બરતા હય અયસી લખ્ખતે દીદારસે.

આકે બેપરદા લીપટ જા સીનપે મયખારસે—

(જેહરી સાંપ.)

૧૦૦

લો ફુલ જાની વે લો ફુલ જાની,

લેલો લેલો રે ફુલ જાની—લો,

ફુલોમેં ફુલ ચમેલી—નરંગીસ બડી રસીલી,

ગજરે સોહાને લેલો—લેલો—ફુલ જાની.

માલુન હું હેલ છખીલી—ફુલોંસી મેં રંગીલી,

ચંપા હું નામી યારોરે—લો ફુલજાની.

(ચંદ્રા વલી)

૧૦૧

સખમેં કર્મ બડા બડા બુઝવાન, કરતી કરે બરે ઇનસાન—સખમેં

દુખ સુખ સંકટ અનવટ, ઝંઝટ હાન લામ સન્માન,

અનધન અંધન જોયન જીવન કરનીકા ફલ જન—સખમે,
 કર્મ દીલાયે સાલ દુશાલે, કર્મ ખીલાયે પાન,
 કર્મ જરા જો નર્મ હુવા તો, ટુકડેકો હયરાન—સખમે.
 યેક અજાયે દોલ મજરા, યેક હુટાયે મોતી હીરા,
 યેક પડા મસનદ પર સોયે, યેક ખડા રોટીકા રોયે,
 કોઈ છોટા કોઈ મોટા, કોઈ સચ્ચા કોઈ ખોટા,
 કોઈ ખાંધે લાડી સોટા, કોઈ પગપર લોટા,
 સખ કર્મ ગતી પેદજાન—સખમે.

(રામ લીલા)

૧૦૨

અનકે પુર ફન લાડે સો મન, અનધન કચન હા હા હા !
 આનન જ્ઞાનન અનુ મહાજન, લાડે દૌરન ટટુ ટાંગન,
 ભર ભર દામન ટકે છના છન. રાતીકા ખાગ ચૌપાટીકા ગુલશન,
 ઠંડી સડક જોર કુલાખેકા ટવરન, ગીરાનરોલ જોર હોટલ લંડન.
 પવન ચક્રી તાજ મહલકા બાજન, મામોજની જોર માલોમકા
 દરશન.

ફીરંગા અનઠન લટકન મટકન, અનમન મોહન દરશન લાડે સોહન.
 કાટ ખાટસે જોયન રોશન, અહા અહાહા ! જોહો જોહોહો !

(ચીરાજે ચીન)

૧૦૩

આઈ રાહત કુછ રોજ રહી ફીર રંજ આયા કુછ આન રહા,
 શબકો ચાંદો તારે આયે ચડકે બાદલ કોરે આયે,
 દીનકો સુરજ આકે મેહમાન રહા—

કાયમ કયમ આલમમે કોઈ હરદમ જીજાન રહા,

આલા અદના અફસર કમતર ઇસ દુનીયાસે ગુજરે આકર.
 રેહનેવાલા લેકોન રહમાન રહા—
 સચ્ચા દોસ્ત ખુદા સગકા હે ઉસપર જો કુરબાન રહા,
 આલમકે વોહ ગમસે છુટા, હયરતકે આલમસે છુટા,
 હર હાલતમેં ખુશ વોહ ઇનસાન રહા—આમં
 (ગોપીચંદ)

૧૦૪

હય બાગમેં બહાર કયસી છાઇ હુઇ.
 છાઇ હુઇ રંગ લાઇ હુઇ—હય.
 ફીરતી ઇતરાતી હુઇ હરસુ બાદે નસીમ.
 ઇતદાન ગુન્ચે લીયે મીઠી શમીમ,
 રંગી શરાબ બરે ખ્યાલેમેં લાલા,
 લાલી મુખડેપે ખુબ આઇ હુઇ—હય.
 કુમરીકી હક કુક કહીં, મસ્ત મધુર હય તાન,
 નહરોંકી લેહરેં નહીં, હીરેકી હેં કાન.
 ખુલખુલે શયદાકો આજ મરહમે જંગારી,
 હરે હરે જખમેંપે સખજોંકી હય કયારી,
 હરસુ હરિયાલી હુઇ હર હર હંગામમેં,
 બહીદી દુર પારસાઇ હુઇ—હય.
 (અલીબાબા.)

૧૦૫

વારીયાં તોપર મોહન જીવન વારીયાં.
 ખ્યારીયાં હેં તેરી સાજન ચીતવન ખ્યારીયાં.
 અંદ્રબદન કમલ નયન, ખ્યારે કબૂલ ન્યારે ચલન,

હારીયાં તોપર સોહન જીવન હારીયાં,—વારીયાં,
 મુખડા ગોરા તોરા બાપે મોઢે જનની,
 દીલકો પરેશાંની જનકો હયરાની,
 છોડોજી નાદાની અપની આનાકાની,
 તુરાની પેશાની મનમાની ઓ જનની,
 મારીયાં જમધર ખંજર નયનન મારીયાં —વારીયાં
 (રામકીલા)

૬૦૬

કામમે હો ઝમક ચમક, રૂપ રહે ચમક દમક,
 સજ સજવ ચલક ઝલક, સાજ બાજ ઠટક મટક,
 દીક ઠાક ચટક મટક ચાલ ચપલ ચટક મટક—કામમે.
 નીમા જનમા ડગલા ટોપી, અચકન ચપકન લેંહગા સાડી,
 કુરતો કુરતા અંગીયા ચોલી, સદરા સદરી ઝોલા ઝોલી,
 નેકા બખીયા દામન ખોલી, મોજા થયલા પરદા લુંગી,
 સીતવાસો જે દીલકી મરજી, હર જગકા કપડા નવતરજી.
 મેં હું સખસે પકકા દરજી, લેકીન દૈલતકા હું ગરજી,
 કપડે સીના તાડી પીના, જગતક જના તગતક સીના.
 પોશાક સોનેકે મોલ, પોશાક હીરેકે મોલ,
 ઠટક મટક મટક લટક, ભભક ઝપક ઝલક ઝમક—કામમે.
 (ચીરાગે ચીન)

૧૦૭

પીતમ પદ પંકજ પ્રાન આધાર,
 મોરા રસીયા રાજ કુમાર—પીતમ.
 મનકી શોભા ગ્યાન રતનસે, તન શોભા સીંગાર,

બન પાયે રસ ડુલનસે, પ્રાન પતીસે નાર-પીતમ,
 પ્રેમ રતન ધન સુહાવન, પ્રેમ અચલ નીસ્તાર,
 પ્રેમ પીયાકો હાર હીયાકો, સુખ સંપત સંસાર-પીતમ
 (રામલીલા)

૧૦૮

મીસ્ત્રે ગુલ હો રંગ બદલો ચલકે બચકો તુમ ચનમેં.
 કયા મજા હય અચશ કયા હય દુખ સદા હે લોંડી પનમેં.
 દીલ મીલાવો ચપેન પાવો, દીલરયા હો તુમ સજનમેં.
 હર ચલનમેં હર ફગનમેં આંક પનમેં ખુશ અદા,
 અલમ ન દર બદર ઉડા, ફગુલ કર નઝર ઉડા
 તેરા ફીદા રહું સદા કબી ન હું જુદા-મીસ્ત્રે.
 (ચીરાગે ચીન.)

૧૦૯

યાર ગાર બેશુમાર ગર હો યાર પયસા,
 એતેખાર ઇફતેખાર ઇફતેદાર પયસા.
 ચોર બી હો શાહુકાર હોજો ચાર પયસા.
 દહરમેં વોહ ખાર હય, જો કરદે ખાર પયસા.
 પયસેકી હય ચારી, સારી તાબેદારી,
 સીકકા સારે આલમમેં ઇસ પયસેકા હય ખરી,
 લડકે બાલે કુંબેવાલે બીબી બાંદી વારી,
 દીજીયે જો જુતીયાંબી માર માર પયસા-યાર.
 પયસા હોતો વસ્ત્રાહ બીસ્ત્રા તુમ હો જાતે આલી.
 પયસા હોતો ઇદ હય દીન, રાત હય દીવાની,
 મારકોબી જો કરતે સેહતે ચાર ગાલી.

ઝોરતબી જો કરતે હું તો કોઈ પયસે વાલી,
 જખતક હમ ખુશહાલી, તખતક ખોલાયાલી,
 દુધકી પે થાલી કીખલા ચાયકી વોહ પ્યાલી,
 ખાલુ હે ન ખાલા કોઈ કીસા જખ હો ખાલી,
 ઝસકો દેખો તાલીખ વોહ કરતા હય ખ્યાર પયસા-યાર,
 (અલીખાખા.)

૧૧૦

દુનીયા સારી સમજો ઝુઠી, ઝુઠા સખ સંસારે,
 કાયા ઝુઠી માયા ઝુઠી, ઝુઠા જગ જેવહારારે--દુનીયા.
 માલ ખજના ધન દૌલત સખ, જોખન ઝોર જવાનીરે,
 આવે ઇતસે જાવે ઉતકો જયસે જલકા ધારારે-દુનીયા.
 જલમેં થલમેં ધર જંગલમેં દત્ત બાદલમેં કલ બેકલમેં-દુનીયા.
 આરામમેં જો રામકો ભુલે તકલીફમેં વોહ ડુબેગા,
 હરદમ તાલીખ હો તુ હરકા હરલે વોહ જમ ભારારે-દુનીયા.
 આલી ગૌહર વાલી જગધર સખપર યાવર સખકા દાવર,
 ખાલા ખરતર આલા અફસર સાહીખ પરવર હે જો સરવર,
 નાગર નટવર સુંદર ગીરધર ઉસપર ચીત ધર અય નર ખુદસર,
 મતકર શશદર મનકો છનભર જ હર ભજકર ચેહ
 ધર તજકર-દુનીયા,

(ગોપીચંદ)

નાટકનાં ગુજરાતી ગાયનો.

ભાગ, ૩ એ.

૧૧૧

અજળ જગત જગદીશ રચ્યું આ,
અકળ લીલા વિસ્તારીરે——અજળ.
અનિશય અચરત ઉપજે ઉરને,
મનન વડે વિચારીરે-----અજળ.
ઝાડપાન જલધી જડ વસ્તુ,
કેવી તેંતો પ્રસારીરે———અજળ.
અધર રહ્યા આકાશે રવિ શશી,
અહ સમુહ સુખકારીરે———અજળ.
પ્રાણી પદાર્થ વસ્તુ સકળનો,
ઉદ્ભવ લય ગતી તારીરે——અજળ.
(ગુણસુંદરી.)

૧૧૨

નમીએ નમીએ તમને હે સિદ્ધેશ્વરી,
સુખકરી દુઃખહરી લે માત ઇશ્વરી
વિજય વિજય આપો માત માહેરી,
ચરણ શરણ સેવા નિત્ય કરીએ તાહેરી.

(નર્મદા.)

૧૧૩

મુંતો બણીઓ ખજરદાર, મોકી લાડીજી હુશીયાર,
 લાડીજીકે માટે મુંતો મારવાડસેં ચાપો,
 સખખ સટન ધંધેમેં મેંતો ધરકો દામ ગુમાવો—મુંતો.
 લાડીજીકો લખસી ભાવે, માંકો તો હલવાય,
 પપસા ખીના કરણુ કેથો, પપસેરી નવાઘ—મુંતો.
 દામ મીલે નહીં દમડી પાસે, ખાણુકો તો ચમગે,
 તીન દીનરા હુવા કડાકા, કટે જઘરે કહીએ—મુંતો.
 આંગી બેચી જુતો બેચો બેચી સીરકી પધરી,
 લાડીજી રોવણુને બેકા, બેચો જ્યારે ધધરી—મુંતો.

૧૧૪

જળજરે શું રીસાય રસીલી નજર મીલાવી લે.
 ચટપટી ચીતમાં લાગી ચતુરા રહેરો જોવા દે.
 હીરા મોતી માંગ્ય મધુરી ઝાંઝર ઝુમણાં લે.
 મદન અગન તનમાં લાગેલી તરત યુઝાવી લે.
 સમતા નથી રેહતીરે સહુણી મરમ વચન મુકી દે.
 કલ્પલતા છબીલી તુજ જાયે, પામર પંખી લે.
 (કિમાદેવડી.)

૧૧૫

માલા મુંગધના જયચા ટોટીટ કાકુન કાવ દેધના,
 આના ખંડાલ્યાચા ઘાટ તીચે ગાડી હોતી ટાટ,
 અતા બોગદ્યાતુન ગાડી કાવ જાધના,
 માઝી ગવલ્યાચી રાધા કાશી ભોપના દુધા,
 ગોરે ગાલ દેના તન રાહીના.

(પુરશીદે જરનીગાર.)

૧૧૬

ન કરરે હો કાળી કોયલડી ટહુકાર—ન કરરે.

હું જોખનભરી નાર,

મારે મહોલ નથી ભરથાર————ન કરરે,

ઝરમર ઝરમર મેહુલો વરસે, વીજકરે ચમકાર,

તેમાં પાપીણી પીયુ પીયુ જોલો,

શું કાળજ મારે કટારરે—————ન કરરે.

માત મરી ગઇ તાત ગયા મરી, બ્રાત ન ભાળ લેનાર,

પરને પનારે પડી હું મરીછું.

મરેલીને નહીં મારરે

————ન કરરે.

(નવલ-કુસુમ)

૧૧૭

અરે શું માનવનો અભીમાન પલકમાં ટળી જશેરે.

ખરે જેમ પીપળ ઉપર પાન પલકમાં ખરી જશેરે,

પલકમાં ખરી જશેરે માટીમાં મળી જશેરે—અરે.

ઘડી જીવતરમાં ઘડી એક સુખની નાઆ...રે નથી,

મૂઠ મમતામાં તોયે મરતાં આ આ...રે મથી,

પામર નર નાદાન—અરે શું.

કાયા કલેવર કારમું છે ગંદકીનો ગાડવો,

સમજી જને સમજી જઇ અભીમાનને વણસાડવો,

અભીમાન ફણીધરને નહીં દુધ પાઈને પેંધાડવો,

રાવણ સરીખે માનથી લીધો નથી કંઈ લાડવો—અરે.

(વીણાવેલી.)

૧૧૮

રસ ભર્યું આ જોખન જાય, રસિક રંગીલા વિના,
અંગ ભર્યો આ રંગ સુકાય, રંગી રંગીલા વિના.

સાખી

સુંદર બાગ સરીરનો, ખીલ્યો છે નવરંગ,
અંગ પૂવારા ઉડતાં માળી જ્યાં અનંગ.
પુલ પ્રેમરૂપી કરમાય ખીલાવે કોણ ?
ભોગી રંગીલા વિના—————રસ.
(કામલતા.)

૧૧૯

વાઘન આન્ડી કલેરેટ શેમ પેઘન બાટલીનાં બુચ ક્યોદ્ય-વાઘન.
મહીં મટ્ટન રોસ્ટ, મહીં શુકરનું મોસ્ટ,
એ ગચીકીનનાં દોસ્ટ, બન્યા હોટેલના હોસ્ટ—વાઘન.
પુડીંગ પાંડે મીઠાં, ઉડાવતાં મેં દીઠાં,
અંગરેજનાં અજીઠાં, રેચેડ મોસ્ટ,
જેતાં ચાવ સુગ હા ! હુબકનો હુબ પશા,
જમે તે, ગમે તે, ફેશનમાં મોસ્ટ ધન વેધન—વાઘન,
(બારીસ્ટર,)

૧૨૦

એક નારી જગતમાં પ્યારી કમળવદની પ્રીય ચંપકવરણી—નારી.
કમર પાતળી ચરણ ઉપડતાં સ્તનો ભારે લચકાતી.
કુમ કુમ કદમી ગૌર નવોઢા, મન ગમતી શ્રમ ખાતી—એક,
રૂમ રૂમ ફરતી હસ્તી રંભા, અંગ મરોડ બતાવે.
રાજમહેલને વિના એ પ્રેમદા, કહો કોણ શોભાવે—એક.
(ભર્તૃહરી)

૧૨૧

નાંહીં યનશેજી પ્રાતીનાં મોતીનું મુલ.
 મોતીનું મુલ આખી દુનિયાં છે હુલ—નાંહીં.
 હીરા માણેક દામ કરોડો.
 પ્રીતીનાં હ્રદયમાં એ છે વસુલ—નાંહીં.
 સાગર રસનો—છીપ છે દીક્ષની—
 પાકે મોતી, પાણી જાને અતુલ—નાહીં.
 (જુગલ જુગારી.)

૧૨૨

પ્રીતીનાં પંથનો ગ્રંથ ગુંથેલો, કોણ ભેદુ બલુનાર.
 જ્યાં જ્યાં જોઈએ ત્યાં આજ સમામાં સ્વાર્થની માગમાર.
 ગુલાબ ગોટા ચુંટવા આદ્યો માળી કોક ગમાર.
 કાંટાનો ગાંઠડો બાંધીને લાવ્યો, ખુડયલ તે બેસુમાર.
 પ્રીતીનાં પુષ્પની મીઠી મજા ખુવે એમ ઘણાંક ગમાર.
 એક વખત બની વિશ્વાસઘાતી, પોતે બને હુશીયાર.
 ખાય ખવાડે હેતથી દે તન ધનને પ્રાણ.
 સાચોજ મિત્ર આ સમે લાખે એક સુગ્રાણ.
 સંસાર વગડે સન્મિત્ર ભોમીઓ, સોંપજો શ્રી કિરતર.
 (સરદારઆ)

૧૨૩

કામજુગારી નારી કહેને મને વાત તારીરે.
 છેલ્લું છપ્પીલી છપ્પી ફાંકડી આ રીસે અદ્ભુત.
 ગુણુહીણો ગામડીયો બુહો એ તો બમતો ભુત—કામજુ.
 ચતુર વીચીક્ષણુ તું ચતુરા ને ઘણી મુરખ સરદાર.

ચંપકવરણી કેમ ચાલે છે ગમારથી ધરખાર—કામણુ.

(લીલાવતી)

૧૨૪

ચટ સાવિત્રી વૃત આજ પુરણ કરીએરે.
લઈ કુમકુમ અક્ષત હાથ, ફળ તો 'ધરીએરે.
છે પવિત્ર વસ્ત્રો બેન, આપણે અંગેરે,
કરો પુંજન વડનું આજ, સૈયર સંગેરે.
વિધિ આ વૃત તણીરે, સાચવો તમો,
તો તો મંગળ તમારું થાયરે, આયુષ્ય પ્યારા પતીનું વધારશે.
શાસ્ત્ર વિશે સુંદરતા શી એની લખી,
તેથી તમારું રૂડું થાયરે, આયુષ્ય પ્યારા પતીનું વધારશે.
કંકણ કર વિશે ચમકે તમારાં, અંબોડા શીરપર શોભે છે સારા.
એ સૈ! રહેશે રૂપાળાં, વૃતની વિધિ સંભાળો.
ઝાંઝરનો ઝમકારો તમારો, લટકો મટકો ને ચટકો તમારો.
ખટકો હાથ નો પ્યારો, વૃતની વિધિ સંભાળો—વટ.
(ચંદ્રહાસ.)

૧૨૫

ગુલાબી મધુ પાળે મારા લાલ.
મારા રંગ બીના મહારાજ,
મારા રસીક છબીલા રાજ.—
કામની કેરો કંથડોરે જોળનીયાનું જોર,
રસીઆનો રસ પ્રાણ છે રે મીડો મધુનો તોર—ગુલાબી.
એક ખુંદ બંધન હરેરે પ્યાલો હરે સહુ પાપ,
શીશો સ્વર્ગનો સથીએરે આપે આનંદ અપાર—ગુલાબી.
(મુક્તરાજ સોલંકી.)

૧૨૬

થયાછોરે પતી તેજ પારી તનના, ઉર હસી વરી આજે
 હેલ છખીલા રડા રંગીલા, રાજપુત્ર પ્રખ્યાત.
 જોયા બાગે, અનુરાગે, ચીત લાગે, કેમ લાગે, પ્રભુ
 મેં તનમન તમને અરખું થઈ રાજી --થયા.
 કૃષ્ણ કૃપાએ તમોજ મળીયા, દીલમાં જે ચીત ચાહ
 નોતું નકી, નોતી વકી, નીસા પકી, વીધી લખી,
 પ્રીયા ઉતમ તન બની દેવ સુંદરી, પદમણી મલી આજે,
 મહેલ જતાં તે દી તરછોડી, હવે નં સુકું હાથ.
 ચાલો આવું, મન ભાચું, કેમ નાવું, પ્રીય કહાવું,
 હવે હાજર છું તનમન ધન દેવા, જેમ પ્રેમ છાજે-થયા.
 (ચંદ્રહાસ.)

૧૨૭

દોડો દોડો છોડી સુસ્તી જોવા પેલવાનની કુસ્તી,
 કેડાંથીંદી વે કીનજી અંગીઆ ચો ભા સચ્ચી ધાલ.
 ઉડાં મુકે અચણો વે ન્યારણુ વડા ખેલજો ખ્યાલ-દોડો.
 માટે લેજા હો શાકારે દેખશુ બડા તમાશા.
 મારવાડરો મુફલીસ બણીઓ આયો વેકર આશા-દોડો.
 કહાં હોતીહે કુસતી કેહદો મેરે મન હે મંગલ,
 મેં હું લેયા બડા ખવેયા દેખન જાઉં દંગલ-દોડો.
 કુદે આહે કુસતીયા તમાશા મલા પાહ્યાચી ધમ્મજા,
 મી તુમચા-બરોબર આપતો આહે માત્રી ધમ્મજા-દોડો.
 બસ બસ નરદ બસદો હમકું હોતા દંગલ કીસજા,

અડા સીપાઇકા બેટા મેં હું અબે અચ્ચર ખીસજ-દોડો.
હડખ ચંડીયો હાટે બેડો હરજીવનીઓ હાડે,
પાના ચંડીયો પોંચ્યો આવે કડ મચંડીયો કયાંટે-દોડો.
ડોડો ડોડો ડોડો બાપા વખટ જાય છે વીટી,
નહીં મડે જો જગા મને ટો મડીશ હું માથું કુટી-દોડો.
મહારાજની મેડી આગળ નવા અગીચા પાસે,
ભાગોળે થાય છે ભેળા હજાર જન હુલાસે-દોડો.
(ત્રાલખાંની હુચ્યા.)

૧૨૮

ભોળી ભોળી બોલી બોલી, જનવરોનું ધ્યાન ધરું,
લઘ જોળી ઘર ઘર ડોળી વેડ કરીને પેટ ભરું—ભોળી.
અતકાં અતકો લટકો મટકો, કવેટ કવેટ કવેટ કરતાં મટકે,
ટુંકું પગલું પાણી ગદલું, મોજ કરી અટખટ અટકે,
લાંખી ડોકે જખરી પોકે માથું તો પકવેજ ખરું—લઘ.
જો નવરંગી મરઘો જંગી, કુકરે કુક કરી વાસે,
સહુ જન જાગે, કામે લાગે, ઉંઘ ચોર તેથી નહાસે.
આમદાદમાં નેક યાદમાં, હું અસ રખતું ધ્યાન ધરું—લઘ.
તરકો તરકી, સહેજે ભડકી, ટીક ટીક ટીક કરતાં અડકે,
રાતી માંજર જાણે ગાંજર, ભુરાં ખીજ કળા પકડે,
રંગે રાયે, ઢંગે નાયે, જોર અતાવે છે જખરું—લઘ.
શાણું કુતરું, શોભીત ભુતરું, બાઉ વાઉ વાઉ ખુમો પાડે,
નીમક હલાલી જેહને વહાલી, આફતમાં આવે આડે,
વખત તંગમાં, સખત જંગમાં, સાથ હોયતો નહીંજ ડરું—લઘ.
(નિક ખસલત તેહમીના.)

૧૨૯

રોયા તાડી દાડી બાંડી બરી કાં પીયે,
 પીને પાડા જેવા જાડા જીવ કાં લીયે,
 તાડીને તડાકો લેવામાં કેવો છે ટેજ,
 રાંડ ગધેડી તું છું જાણે, છાનીરે માની બેજ--રોયા.
 પંડને અને પૈછાની ખુવારી તાડીથી બહુ થાય,
 ધુળ મળી જાય એ બધી કીર્તિ, ફજેતી થાય હાય--રોયા.
 તાડી હુંતો પીછ પીછ ને પીછ, અરે જ રાંડ,
 તાડીની લેજતમાં બોલું જાણે લુલુકયો બાંડ--રોયા,
 નહીં લઉં કોઈદીન. નહીં પીયું કોઈદી, મેલ મેલ મારી મુજ.
 ફટ કેજે, જે પીયું હવે તો આજ કાઠી તેં મારી હુંહ--રોયા.
 (ગુણ સુંદરી.)

૧૩૦

સુંદર શામળીઆ, નામ જપીશ નીત્ય તારં,
 મનહર ના મળીઆ, કાશી કરવત ધારં.
 શામળા શણુગાર હમારા, કાળજી હર્યુ પ્રામણુગારા,
 વિનવે કરગરી દીનદારા, દર્શ દયો દીલદાર તમારા.
 કયાં હું કહું દુઃખ મારં--સુંદર સામ.
 આસપાસ નહીં વાસ નિહાળું--અહહ ત્રલુવન ભાસતું કાળું.
 નિરખું નહીં કદી મુખડું રસાળું--જઈ હિમાલય ગાત્ર હું ગાળું--
 સાક્ષી દેવ દયાળું--સુંદર.
 (વીણાવેલી)

૧૩૧

જપતો પ્રિતમની જપમાળ જુવતી જે અલબેલી,

જોખન રસ રંગે જોની આ બની લેલી.
 વ્યાકુલ વૃક્ષનાં વિણુ વહાલી લેલી,
 તન મનમાં વ્યાપી રહ્યો જોખન વસંત જંગ
 રસ ભોગી-રસીઆ વિના રમશે ક્યાં રસ રંગ !
 ચપ ચપ કરતી લેતી જા તું ચળેલી—વ્યા.
 પેટ દુખે શીર કુટતાં સંકટ બા ન સમાય,
 બળતાને બાળે સખી હૈડે શું હરખાખ,
 આહા ! અકળાએ શાને છેલ છૂંટીલી—વ્યા.

(અશ્રુમતી)

૧૩૨

છે અજબ એ ખુબી ત્હારી બારી !
 વાહશરાખ ગુલાબી, નશારી, મદારી ! છે.
 ચારો મલાલમાં એ પીણું હલાલ છે,
 ખુશીની એ તો ખુમારી !
 શકલે બશરને કરે બંદરને
 નચાવે મજાહથી ગટરખી મપારી ! છે.
 ચારો શરાખ તો પીવો સવાખ છે.
 બખો છે બેહેસ્તનીજ બારી !
 બેવરો મસાલાનો ટાંકો ટાંકાવો,
 ને ટાંસો ખજુરાંની ચ્હરાઉ તારી ! છે.

(દોરંગી દુન્યા,)

૧૩૩

પંથી પરદેશી ચિત્ત સોપી હું આ આ.....લી.
 મનને ભાવે તે કરજો હે પુન્યશા.....લી.
 તરરયાંને દીંગળાવવા, પડદે રાખી પ્રીત,
 પુછું પ્રવીણ પંથીએ, કાણ ગામની રીત.

શુભ સંદેશા લઈ સંચરજો હું આ આ.....લી.
 માહા મહીનાનું માવડું જંગલ મંગલ ગીત.
 સમય વિનાનું બોલવું, ત્રણેની એક રીત.
 વેલા મંડપમાંહી મળજો હું આ આ.....લી.
 (ઉદય ભાણ.)

૧૩૪

અરે હું મરતાન પ્રેમની મને કોઈ ન છોડારે,
 લાચાર હું બિચારી છું શીદ લ્યો છો કેડારે.
 જીવાનીથી દીવાની છું મારો છોડો છોડારે—છેલા અરે,
 પ્રાણદાન છે પ્રીતમાં પુછી કરજો પ્રીત,
 પ્રાણદાન તો સેહેલ છે કંઈ પ્રીતની રીત.
 આધાર તું કીરતાર મારો પાર બેડારે—અરે હું.
 (મોહીની ચંદ્ર.)

૧૩૫

જોઈ લેજો જગનાં બાવા, છે આજ કાલ જે ચાવા.
 ધરે લેખ ધુતીને બાવા, ન્યાં ત્યાં હાવાને ચાવા.
 જોખનવંતી જળ મરતી ત્યાં જશે બાવા નહાવા,
 રાંડીરાંડના ઘરહા પેશી બાવા બેસે ગાવા.
 ભાઈ ભાગે તાળ બળવવા ભાઈ અને ભજન સંભળાવા.

વિરલા ભેખ ધરે છે ભાષ, ભગવત ભેટો થાવા.
 બહુ તો બાવા માયા માટે કે ભામા ભરમાવા.
 નારીને નીરખીને લાગે, બાવા નેન નચાવા.
 મસ્ત થઇ મહાત્મે પર પૈસે ક્યાં જીવું છે કમાવા.--ભેષ.
 (વીણાં વેલી.)

૧૩૬

પ્રીત કરવી છે સેહલ દણી, પણ નીભાવ બહુ મુશ્કેલ,
 સાચ નીભે જો અંત તલક તો દેજે તારૂં દીલ--પ્રીત.
 પંચ તજીને જીવતાં જીવત સુન મરવું પડશે,
 જો સદગું જો સહન કરે તો થાશે તુ કામીલ--પ્રીત.
 સેજ બીછાવી કાંટાની તેપર પડવું પડશે,
 અમૃત માની પીવું પડશે વળી ઝેર કાતીલ--પ્રીત.
 (ભોલી ગુલ.)

૧૩૭

અમો અબજાને માયા બાલીરે બહાલીરે,
 બહાલી પ્રીતી બહાલીરે--અમો.
 વસ્ત્ર કરાવો, ઘરેણાં ઘડાવો,
 મોતીડે મઢો તો મન ખાલીરે ખાલીરે.
 ખાલી મન ખાલીરે--અમો.
 નેહલી નજરે નાથજી મારા.
 નારી બને થેલી કાલીરે,
 કાલીરે કાલી થેલી કાલીરે--અમો.
 (જુગલ જુગારી.)

૧૩૮

ઉગ્યો સખી ! સૃષ્ટિનો શ્રંગાર હાર,
 ચાલ્ય ચાલ્ય જોવાને ચંદ્રમા.
 જોને પ્રેમઘેલી ભૂમી દેદાર,
 જોને ડાલે સૃષ્ટિ આનંદમાં.....ઓહો.
 ધન્ય ! ધરા સુંદરી ! તને, ચતુર ચંદ્ર તુજ કાંત,
 જ્ઞાન્તિ પાઠ પઢાવતો સાધીને એકાન્ત,
 ધરણી પડી પતિને પાય શિક્ષા શિરે ધરેરે,
 ગુણીયજ્ઞ ગોરી પતિ ગુણુ ગાય. શાંતિ ચિ-તે સ્મરેરે.
 • ધરોને બેન ધરતી માતાનું કલ્પું કાન,
 પ્રિતેથી કરો સંસાર સુધારસ પાન.
 ચંદ્ર સુખે ચીડાઈને, તારાના મુખ સ્યામ,
 સદગુણીનું સુખ ભાળીને, રમે દુષ્ટના રામ
 સખી જોને પતિનું માન-તેના ગાંધર્વ ગાય ગાન,
 પામે દેવી સમાન સન્માન-રમે રામા રસીક લઈ તાન.
 ધરણીનાર સમ ગૃહણીઓ સેવે સ્વામી પાય,
 ચતુર ચંદ્રસમ ધણી મળે, જય જય ત્યાં ઉચ્ચરાય.
 (વીણાંવેલી)

૧૩૯

મારા બાપ્ય તણો નહીં પાર મૈલા થાવી મારી પ્યારી.
 રાજ કરો ચાંદશ માલીક લાખુનો સરદાર,
 સૈનાં સીરપર મારું લાતો દહીં હું મુછે તાર-મારા.
 માત પીતા છો જઈ જઈ કરતા ચકલ વગરના એહ,

કીસમત મારું ક્યાંથી જાણે જનમ્યો રાગ દેહ-મારા.
જાઉં જનોને હાણું માણું મારો છે દરબાર,
આધીન થઈ સઉ હાથ જોડશે પરણું જેણીવાર-મારા.

(ત્રીયારાજ.)

૧૪૦

આવો સાહેલીઓ દુલારીઓ પુજો વડને ભાવેરે,
અંગમાં, સંગમાં, ઉમંગમાં, રંગમાં પુજો વડને ભાવેરે.
માગ્યાં સુદ્ધ જ દે, બુદ્ધી વિમળ દે,
વ્રત સાવીત્રી હરખાવે રીઝાવે સુખ થાયે, દુખ જાયે—
પુજો વડને ભાવેરે.
(ગુમાન તારા.)

૧૪૧

જાર નર નારને ધિક્કાર છે હજાર વાર—
જાણો તે વડો ગમાર, મુરખનો સરદાર.
અપરાધી એ અપાર, સજ્જન સાર—જાર.
દામને ઉડાવનાર, વખત ગુમાવનાર,
શરીર સુકાવનાર નરક દ્વાર નાર,
ચિત્તને ચુકાવનાર, બળ બધું બાળનાર,
લાજને લુટાવનાર, જગતમાં જાણો જાર—જાર.
પ્યારમાં જનો હજાર, બહુ થયા છે ખુવાર.
નથી મળ્યો જરી સાર, વ્યભિચારમાં લગાર,
લુપ્ત ગણાય ભાર. અરી ગણી પ્રભુ માર,
મારશે અપાર, ગદા મોગરીથી ઠાર,

પછી નકના દ્વાર માંહી જમદુત હડસેલી.

નાંખે નીરધાર—જર.

(ગુણસુંદરી)

૧૪૨

પ્રેમનો કોલ હીઓ રાજકુમાર મારા થઇ ચુકયા પ્રાણાધાર.

મારા રસીયા રાજકુમાર—પ્રેમનો.

હીઓ કોલ આ પ્રીતથી, કરો સફળ તમ આસ;

રસીયા રસગસ કરી, આંધી પ્રેમને પાસ—પ્રેમનો.

ચતુરા દો ચુંબન હવે, ચંચળ ચિત મુજ ચહાય;

ધર્મ વિધિથી હસ્ત મેળવ્યા વિના ચુંબન નવ થાય—

પ્રેમનો.

(વિમુધ-વિજય.)

૧૪૩

મારા તનમાં મનમાં ભર્યો છે હર્યોડે ભય જાઉં ગજ જોતી,

વળી ગુમાવ્યું મેં ભાગતાં ભાગતાં (૨) નવકેસરનું મોતી—મારા.

હાથનું ચાલવું હારી છું હાય, જીવ મારો ગભરાય.

કેદી ફરી મારું મળશે મોતી,

ગોરી હું કાઢીશ ગોતી—મારા.

(સૌભાગ્ય સુંદરી)

૧૪૪

હઠીનું મારું મન હરખાવે રે.....

ખુબ રીઝવે મને, દીવડું ધુમવેરે.....હઠીનું

કારી કઠારી કળાજો મારી, આવ દાલ પર જાઉં જલીહારી.

મનને કેમ કહુંરે ? મન હમજી રહુંરે !

દીલથી એ દીલ હું તો છઉં રે !

પ્રાણુ દઉં રે ? હાણુ લઉં રે !

મધુરી તારી હુરત હુંદર મને એકલ બનાવેરે--હઠીલું,

(દોરંગી દુનીયા)

૧૪૫

આંખલડી અણીઆળીરે, જરા નચાવ નખરાં વાળી,

જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા

ભમર કમાન જરા ખેંચી ખુણેથી, ક્રોધ કટાક્ષ કર આલીરે.

જરા નચાવ નખરાંવાળી.

જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા

લટક મટક અને ચટકતી ચાલ આમ, ઝાંઝરથી ઝમકાળારે.

જરા નચાવ નખરાં વાળી,

જે નખરેરે તારા વાલમજીને વશ કીધા.

(કરણુ ઘેલો)

૧૪૬

અરે ક્રોધ આવો પિયાને મનાવો,

મારું દિલડું ચીરી ખોલી બતાવો—અરે.

અરે પિયા મારો નહીં, પ્રેમ હાણુનાં બાણુ,

તારે મન હું તુચ્છ છું તું મારે મન પ્રાણુ.

મને તપતીને નહીં તપાવો,

પ્રાણુ પ્રીયા રીઝાવો—મારું.

(સૌભાગ્ય સુંદરી.)

૧૪૭

કોયલડી કાં ન કરે કલ્લેલ.

કંથ મારો કુલે આંખાની ડાળ, બોલ તું એકવાર મીઠડી બોલ.
રસના રંગે કુલે મારો લાલ—કોયલડી.

કોયલ બોલે દુનિયા ડોલે ડોલે ગીરી ને ગજનરે.

મંદ પવનની લહેરો ડોલે મારો સાયમાનું ડોલે જોખન,

બોલ તું એકવાર મીઠડી બોલ—કોયલડી.

તારે બોલે મારે સાયમો ડોલે તો છુટે અજબ રસધારે.

એ રસ ધારે ભોંછ રસીકી તુંને આપું આશીશો હજાર,

બોલ તું એકવાર મીઠડી બોલ—કોયલડી.

(રામ રતન.)

૧૪૮

બળું છું પ્રેમ આગમાં (૨) મને કોઈ બચાવોરે,

કોઈ બચાવોરે, બેની મારી વારે ધાવોરે—બળું છું.

હેરાન છું બેભાન છું મને શીઘ્ર સતાવોરે,

શુદ્ધ શાન વીન નાદાન છું મને કોઈ બચાવોરે—બળું છું.

પ્રીતમ પરદેશી થતાં, ઉડી અંતર આગ.

આભુપણુ ભુપણુ દીસે, જાણે ઝેરી નાગ,

દીલદાર હૈયાહાર (૩) મારું કોઈ મીલાવોરે—બળું છું,

(માધવ વિલાસ.)

૧૪૯

ધન ભાગ્ય પધાર્યા બહરા—ઠો દીલદાર ડાહ્યા ડમરા—

કમળા પાણિ આપ હું કમળ—સીધા રસીક શણુગાર

તું પ્રેમ જતાવે ખોટો--પાતર ધર પ્રાપ્તિ તોટો.
 નહીં ગુલાબ હળરી ગોટોરે--તું છટકેલ છટેલી નાર,
 શૃંગાર મઝા નહીં માની--ફાગટ સમજો જાંદગાની
 છે ધરમ કરમ ધુળધાણીરે શૃંગાર--રસીઆ--
 છે વિશય વિપતો પ્યાલો--જમપુર નક્કી જ્યાં જાલ્યો-
 ભવ એળે મદનથી મહાલ્યોરે--છે છટકેલ.
 હજુ કુંવર તમે છો કાચા-નથી શીખ્યા મદનની વાચા,
 નથી નયન મુરલીએ નાચ્યારે--હજુ રસીઆ.

(વિજ્યા વિજય)

૧૫૦

જામે જ્યમ જ્યમ જામની જામે રસ ઝલુકાર.
 કુલટા મન કંકાસને સતી મન હરખ અપાર,
 રાતલડી રળીયામણી મન મોહનજી.
 કરે ચાંદલીઓ ચમકાર મનકું મોહ્યુંરે મન મોહનજી.
 શીયળવંતીને સાંધવી તેના સુખ ભંડાર,
 ખોલ્યા પ્રભુએ ખંતથી આ રાત્રી મોઝાર,
 પ્રેમ ભરી સતી પ્રેમદા મન મોહનજી.
 તેના વાલ્મ છે વશીકાર મનકું મોહ્યુંરે મનમોહનજી--રાત.
 (સૌભાગ્ય સુંદરી.)

૧૫૧

અતુલ શૃંગારછો--વાહરે--વાહરે
 હૈયા તણાં હારછો--વાહરે વાહરે,
 સંસાર સુખછો વ્હાણી મારું તું
 તું મુજ જીવન આધારછો--વાહરે--વાહરે.

પ્રાણ છત્રી શું ચીતરી,

વારં તન મન ધન.

ભાગ્યો દય મારો થયો.

મલ્યું અમુલ્ય રતન.

જન્મ સાર્થક મારં સર્વે પીયું તું,

જડાયા હૃદય મોઝારછો--વાહરે--વાહરે--અતુલ.

(પ્રેમ-કલા.)

૧૫૨

પૂરણ પામી પ્રીતેથી શણગાર, પૂણું પૂરણોત્તમ નિરધાર,
હીર ચીર પટહાટક હીરા, ઓછું અંગ-ઓપાવે (માત)
એથી અધીકું અંગ ઓપાવે, હરિ કીરતન જે જીવહાપરે આવે.

કૃષ્ણ નામનાં કંકણ રૂડાં, હરિ નામનાં હારો. (માત)

ચીર ચત્રભુજ નામ તણાં સુ, પીઅરથી એ કરીયાવર

મારો—પૂરણ.

(નરસિંહ મેહેતો.)

૧૫૩

જુઠ જગતમાં. જય મેળવે એ જોધ લેજો શાણી,
તમે જોધ લેજો શાણી.

પ્રપંચથી અસતીઓ જગમાં, જ્યાં ત્યાં પુન્યાણી,
એ જ્યાં ત્યાં પુન્યાણી.

આ જગતને જુઠું જીવણો, જુઠું મુળ રચાણું,
સત્ય ક્યાંય નજર ન આવે અધારં ભરાણું.

અસત્યવાદી જોયા પ્રમાદી પૂન્યાઓ પ્રગમાં,
સત્યવાદી રૂપી અમાદી દીધ બહુ લજ્જમાં,

જાનરે ધુતારી, અધમ પક્ષવાળી,
 રામચંદ્ર ધર્મ સારી, રાવણની થઇ ખુવારી,
 યુધિષ્ઠિર સત્યવાદી સામે કૌરવની જો કહાણી,
 હરિશ્ચંદ્રે વિશ્વમિત્રનું ઉતાર્યું પાણી--જુઠ.
 (મદાલસા)

૧૫૪

આ મહીઆરીનું રૂપ રસાળ, રૂપ રસાળ મને પ્રકટે છે વાલ-આ.
 રંભાથી ચઢતો રંગ રૂપાળો, દંત દીસતા લાલ-આ,
 કેશ સુશોભિત ચિંમુક રસાળ, અધર દીસે પરવાળ-આ.
 મૃગનયની મનહરણી નારી, ચાલે લટકતી ચાલ-આ.
 સિંહલકંઠી બંકી બડી બહાદુર, મેળવને જગપાળ-આ.
 (મહીઆરી.)

૧૫૫

રંગીલી રસીલી છેલી, નારી નમણી નવેલી,
 નવ જોખમનાં હું ભરીરે,
 હું ગુલગોટો નહીં મુજ જોટો, કયાંય જડશે ત્રિભુવનમાં.
 જોગીને અનાવું ભોગી, ભોગીને કરું નિરોગી,
 યોગી પીગળાવું પંડિતનેરે,
 નરને વાનરસમ નચવું નટ, નિલ હું તો થનગનમાં.
 ઇંદરની ઇંદરાણી, અપસરા ભરે પાણી,
 રતન રતન હું રાતડીરે,
 ગુણ પ્રમાણે નામ ધરાવ્યું, ફેાઇ મારી ધન્ય ધન્ય મા.
 (ભગવત-ગીતા.)

૧૫૬

મસ્ત બનીને વનવન ફરીએ, આવે કોઈ આહું,
 બ્રાહ્મણ સરવણ કોઈ ન ગણીએ, તરત માથું વાહું.
 આ સૃષ્ટિની સંપત્તિ તે સરવે અમારી,
 નૌતમ નારી નજરે જોતાં પકડું પરચારી—મસ્ત.
 ઇંદ્ર સમા પણ સામે ન આવે નામ સાંભળી નાસે,
 ગાલવ જેવા ગણુતીમાં નહીં યશ કરતાં ત્રાસે—મસ્ત.
 માટે માની જાને મુરખી માનતી, માન ન રાખ,
 મુંગે મોઢે હા બણી દે નહીં તો થઈશ ખાખ—મસ્ત.

(મદાલસા)

૧૫૭

કેવી ઇંદુવદતી પ્રિય પ્યારી, છે મધુરી મુરતી તારી—કેવી.
 વેણી શીરપર લટકે કાળી, ચંચળ છખી ચટકાળી—કેવી.
 અણીયાળી આંખલડી સુંદીર, મુખ અધ્રામૃત ક્યારી—કેવી.
 મુનિવર મ્હોટાને ભરમાવે, એવી અલૌકીક નારી—કેવી.
 કરે મુર્છીત પળમાંહે પુરપને, અત્રન વચન ઉચારી—કેવી.
 બની પુતલી સરખી રંભા, શાંત સ્વમાલિક સારી—કેવી.

(ગુલ બકાવલી)

૧૫૮

રસીલી મંદ મોહી રહ્યો તારા મોહ પાસમાં—રસીલી.
 પીતા આગ્રહથી ગયો વરવા, હતો નહીં હું ઉદાસમાં—મોહી.
 સખાં ભાગમાં સહુ શત્રુ સમાને, તુંજ વિના રહું તો
 ઉદાસમાં—મોહી.

તજુ ન તુંને પ્રીયા કહું છું મુખેથી પ્રતિજ્ઞા કરું છું

પ્રકાશમાં—મોહી.

કામની તેં કંઈ કારણ કીધું, પકડી પાડ્યો પ્રેમ પાસમાં—મોહી.

વહેપાર વાલી વીસો મુક્યો, રેવું સદાએ વિલાસમાં—મોહી.

(મોહીઆરી.)

૧૫૮

મુજ પરમ પીતા ચિત ધરજેરે વિનતિ મારી,

પુત્રિ શીરપર કર ધરજેરે વેગે વિચારી.

બાલકડીને ગાય ગરીબડી જ્યાં દોરે ત્યાં જાય.

હીત અહીત હેતુ નવ જાણે તો પામર પીડાયરે, મુ.

જગત વિના નહીં ઇચ્છું જગતમાં જગત છે જીવનહાર.

જગત મહીં જન્મી છું વરવા જગતસિંહ ભરથારરે—મુ.

(જગતસિંહ)

૧૬૦

જા સુખે બહસો લેજો કરવાનું બલે કરી લેજેરે—જા,

બહુ ગર્વ વરી શું બોલે, ગર્વે ગર્વવની તોલેરે—બહુ.

માણી કુતરા વણાં બસતાં હાથી નાશી જાશે,

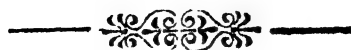
ક્યાં ગજ રાજાને ક્યાં ચાંચણ સેહેજે ચોલાઈ જાશે—જા.

ચાંચણ કાનેથી પેશીને હાથી નાંખે કંધો,

ગણ્યો ગર્વ રાજા રાવણનો સમજણ મારગ મુધો—

બસ.....ચુપ.....જા.

(અશ્રુમતી.)

મુતફરેક ગાયનો.

ભાગ. ૪ થો.

હુમ્દ-૧૬૧

અલ્લાહ અલ્લાહ હય અરહક તુ અલ્લાહ,
અરસે તેરે તુરકા યેહ તજલ્લા.
તુ યકતાયે આલમ હય માઅબુદે મુતલક.
સીફત જાત તવહીદ હય કુલહો વલ્લાહ.
મુનજ્જમ સીફત જાત હય પાક તેરી,
તુહી હક હય સુલતાને અરશે મોઅલ્લા.
કભી યાદે હકસે હુવા મેં ન ગારીલ,
સદા જીકરે મવલા હય તસબીહ મુસલ્લા.

હુમરી—૧૬૨

યસરખકો છેલા સાંવરો મન પ્યારો લાગોજી.
તેહારો નામ મોહંમદ મુસ્તફા મન પ્યારો લાગોજી,
બાંકી ચીતવન શર્મગીં અંખીયાં ધુંધરવાલે બાલ,
કદ છોટોસો હે શીયામકો આંખેં ડોરે લાલ.
છબ ચંચલ જુમત ચાલના મન પ્યારો લાગોજી.
તાજ ધરાયો કર રમનાકા ગલે હમેલ કુરઆન,
છતયન હાર અલમ નશરાહકો સુરત રખકી શાન.
ગોરે મુખપે તુર સોહાવના મન પ્યારો લાગોજી.

વન નજમકા સેહરા સુખહાનકા મુખના ગલે દરદકા હાર
 હુરેં સખ મીલ મંગલ ગાવેં અહમદકે દરબાર.
 કયસો રંગ રચો હે સલ્લે અલા મન પ્યારો લાગોછ
 આઓ સખી સખ દેખન ચક્ષેં સ્યામ પીયા દરબાર,
 લોગ ચતર બોરાજો રાખોછ સરદાર,
 તેરા ચંદ્ર બદન મુખ સાંવરો મન પ્યારો લાગોછ.

કેહરવા દાદરા-૧૬૩

તુમસે લાગી નજરીયા હમારીરે.
 સુની રેહ ગઈ સેજરીયા હમારીરે,
 દોનોં જહાંમેં કાન હે તેરે નકીરકા,
 સરવર હે યા નખી તુ સગીરો કખીરકા.
 હામી તુ હો ખરાયે ખુદા મુઝ હકીરકા,
 ખટકા હે મુઝકો કબ્રમેં મુનકર નકીરકા.
 હે અંધેરી કોઠડીયા હમારીરે.

તુમસે લાગી નજરીયા હમારીરે.
 ખારે ગુનાહસે સરકા ઉઠાના મોહાલ હે,
 લીજો ખખર નખીછ મેરા ગેર હાલ હે.
 અખતો યે જીંદગીભી સરાસર વખાલ હે,
 ચલતા ફલક હમેશા કયામતકી ચાલ હે.

સરપે બારી ગઠડીયા હમારીરે,
 તુમસે લાગી નજરીયા હમારીરે.

વાસીલકો અપને દરપે ખુલાઓ તો યા નખી;
 યા ખુદહી ખાખમેં કભી આઓ તો યા નખી.
 તસકીં દીલે હુજીકો દીલાઓ તો યા નખી,

દીદારે પાક અપના દીખાઓ તો યા નખી.
કલી આઓ નગરીયા હમારીરે,
તુમસે લાગી નજરીયા હમારીરે,

કુમરી—૧૬૪

પીયુકે ચીત્ર બીન પ્રીતમ પ્યારે મન બેરાગી મોરારે.
અંબુઆકી ડાલપે કાયલીયાં બોલે, જનમેં બોલે મોરલારે—પીયુ.
નદી કીનારે સારસ બોલે, મેં જનતું પીયા મોરારે—પીયુ.
અપને પીયાપે તનમન વાણં, જો વાણં સો થોડારે.
આવોરે પીયરવા ગલેરે લગાણું જગમેં જુના થોડારે—પીયુ.
ડગ મગ ચાલ તોરી છાંડદે ગોરીયાં, પાસ બસે જુયા મોરારે.
સબકે રદેમેં શામ બસત હે, કોઇ સાંવરા કોઇ ગોરારે—પીયુ.

કહેરવા—૧૬૫

મોરા સાંવરીયા નહીં આયે હો,
નહીં આયે નહીં આયે નહીં આયે હો—મોરા.
મેરે પાનમેં કથ્થા, મેરા સૈયાં ચલા કલકતા—સાંવરીયા,
મેરે પાનમેં ચુના, મેરા સૈયાં બીના ઘર સુના—સાંવરીયા,
મેરે પાનપર બેલા, મેરા સૈયાં શીરે અલબેલા—સાંવરીયા,
મેરે હાથમેં કંમની, મેરે સૈયાંકી હો ગધ મંગની—સાંવરીયા,
મેરે બાગમેં બાલા, મેરા સૈયાં શીરે મતવાલા—સાંવરીયા,
મેંતો ઉમરમેં છોટી, મેરે સૈયાંકી બાતેં ખોટી—સાંવરીયા,

કહેરવા—૧૬૬

કોંઇને દેખાહે યારો મેરા મોહન,
મેરા મોહન મેરે મનકા મોહન—કોંઇને,

મેરે મોહનકી હે દો નીશાની,
 હાથમેં બનસી ધનસ્યામ બદન—કોઇને,
 મેરે મોહનકી દો, હે નીશાની,
 માથે મુગટ ઓર બીચમેં રતન—કોઇ,
 મેરે મોહનકી હે દો નીશાની,
 માતા પીતા હે ભક્તી ધરમ—કોઇને.

દાદરા—૧૬૭

મેરે સૈયાં લયક લયક ચત્રત મોહન આવે મન ભાવે,
 અધર અધર મધુરી મધુરી મોરલી બજાવે—સૈયાં.
 ખાંધે કમલીઆં હાથે લકડીઆં બનમેં ગડવા ચરાવે,
 સાંવલી સુરત મોહની સુરત મુખસે બીન બજાવે—સૈયાં
 સવલ કુંડલ ચંપત દોર મોર મુગટ ચંદ્ર કીરન,
 મદ હંસત જીયામેં બસત સુરત મન ભાવે—સૈયાં.

હુમરી—૧૬૮

રાધા પ્યારી દે ડારો બનસી હુમારી,
 બનસી હુમારી બાંસુરી હુમારી—રાધા.
 જીન બનસીમેં જીયરા બસત હે,
 સો બનસી ગઘ ચોરી—રાધા.
 સોનેકી નાહીં બનસી રૂપેકી નાહીં,
 બાંસકી રાધા બાંસુરી—રાધા.
 કાહેસે ગાડિં રાધા કાહેસે બજાઉં,
 કાહેસે લાઉં ગડવા ઘેરી—રાધા.
 મુખસે ગાઓ કાના કરસે બજાઓ;
 લાઠીસે લાઓ ગડવા ઘેરી—રાધા.

કુમરી-કાલીંગડા--૧૬૯

બદલ ગયે નેનારે છીનત નાહી--બદલ.

કામજ હોય તો બાંચીએરે, કરમ ના બાંચો જાય,

કુવા હોય તો તાગલું સમુદર તાગો ન જાય--બદલ.

ખેતી હોતો ખેડલું કુંગર ખેડા ન જાય,

પર સૈયાંકી પ્રીત ખુરી ભોર ભયે ઉઠ જાય--બદલ.

પહાડી ઝીંઝાટી--૧૭૦

રસ ભંવરા ઓ લોભી આંખવાકી ડારે ભોર ભયો--રસ.

આંખ પકકે રસ ટપકન લાગો, ચુસનવાલો બીદેસ ગયો--રસ.

લીખ લીખ ચીઠીયાં મેં પીયાપર ભેળું, કાસદ મેરો દુર ગયો--રસ.

ચુન ચુન કઢીયાં મેં સેજ બીછાવું સોવનહારો બીદેસ ગયો--રસ.

દાદરા.--૧૭૧

મેં જગાયે હારીરે, પીયા પાપી ન જગેરે --મેં.

નીચે બહે ગંગા ઉપર બસે કાશીરે.

બનમેં બોલે ચીડીયારે--મેં જગાયે હારીરે

આઓ મોરે સૈયાં. ગલે લગ રહીયાં રે,

બાર બાર લઉં બલધયાં--મેં જગાયે હારીરે.

કુમરી--૧૭૨

કંકરીયાં ન મારો ધડા ફુટ જાયેગા.

ફુટ જાયેગા પ્યારે ફુટ જાયેગા--કંકરીયાં.

પનીયાં બરનદો પનધટ જાઉં,

હટરે મુસાફીર જોબન લુટ જાયેગા--કંકરીયાં.

ગરબી-૧૭૩

મોહોલે પધારો મહારાજ, મણીધર મોહોલે પધારો.
વહાલા પધારો વૃજરાજ, મણીધર મોહોલે પધારો.

કરી રાખી છે એકઠી ઘણાં દીવસની ગોઠ,
મળે તો કીજીએ આવી રહી મારે હોઠ—મણીધર.
હું પણ દાસી રાવલી, બાંહ બ્રહ્માની લાજ,
જોખન લેહરે જાય છે, માણોને મારા રાજ—મણીધર.
હું સરખી બહુ આપને, મારે તો એકજ આપ,
રેહવાનું નથી રાજ વીણુ, કોને કહું પરતાપ—મણીધર.
સેજ સમારી ટુલડે, આનંદ ઉર ન સમાય,
પ્રાણુજીવન ત્યાં પોઢશે, હુંતો તળશીશ પાય—મણીધર.
પ્રીતમદાસ દયા તણાં શ્રી વૃજરાજ કુમાર,
ઘણાં દીવસની હોંસ છે, પુરો પ્રાણુ આધાર—મણીધર.

કુમરી—૧૭૪

છોટા બાલમરે છોટા બાલમ,
છોટા બાલમ નાદાન તો ગુમાન કરે,
હાં ગુમાન કરે ભડવા મીઝજ કરે—છોટા,
મેં જો ગધથી બજાર લેનેકો,
મુવા રસ્તે મેં આકે મેરી છેડ કરે,
મુવા પલા પકડકે મેરી છેડ કરે,
માઈં જંબીલકી માર તોઆ તીલા કરે,
માઈં બેગનકી માર અમ્માં બાવા બોલે—છોટા.
મેં જો ગધથી પતીઆ ભરનકો,

મુવા રસ્તે મેં આકે મેરી છેડ કરે,
 મુવા પલા પકડકે મેરી છેડ કરે,
 માઈ કંકરકી માર તોઆ તીલા કરે,
 માઈ થુકોંકી માર અમ્માં બાવા બોલે-છોટા.
 મેં જો બેહું ચુલેકે આગે,
 મુવા ચુલેપર આકર મેરી છેડ કરે,
 મુવા પલા પકડકે મેરી છેડ કરે,
 માઈ લકડીકી માર તોઆ તીલા કરે,
 માઈ ચીપએકી માર અમ્માં બાવા બોલે-છોટા.
 મેં જો ગધથી છતર પલંગપર,
 મુવા પલંગપર આકર મેરી છેડ કરે,
 બડવા પલંગપર આકર મેરી છેડ કરે.
 માઈ તકીએકી માર તોઆ તીલા કરે,
 માઈ લાતોંકી માર અમ્માં બાવા બોલે-છોટા.

કેહુરવા-૧૭૬

ખાખ કરદો નઝરીયા તુમહારીરે,
 અખતો દેખું નગરીયા તુમહારીરે—ખાખ.
 મજબુર હું જમાનેસે મુકલીસ ગરીબ હું,
 લીલાહ કરમ કરો કે મેં વકતે કરીય હું.
 અખ તો દેખું કબરીયા તુમહારીરે—ખાખ.
 મકકેસે આપ હીંદમેં તશરીફ લાયે હો,
 હીંદે વલીકા મરતયા હઝરતસે પાયે હો.
 જબથી ખાલી ઉમરીયા તુમહારીરે—ખાખ.

અર્ઝ યે રહીમકી હે આલી જનાખમેં.
સુરત તો દીખા દીજીયે યા ખાખ ખાખમેં,
ધતની કર દો નઝરીયા તુમહારીરે—ખાખ.

દાદરા-૧૭૭

કોહો પીયા જગોરે અકેલી ડર લાગે,
અકેલી ડર લાગે અકેલી ડર લાગે.—
આધી આધી રેનીઆં કોયલીયાં બોલે,
બનમેં બોલે ભોરરે—કોહો.
આધી રાતકો પીયા આપો,
ધતનેમેં હો ગઘ ભોરરે—અકેલી.

બનજરા-પનહારન—૧૭૮

મન મોહન કરે ધીંગાના. કહો પનઘટ કયસે જના.
કહો સખીયનસે પનહારી, ચલો પનઘટ મીલકર સારીજ;
નીર નીરમળ ભર કર લાના—કહો.
નારી નીકસી અપને ઘરસે, તન સજ ધજકર જેવરસેજ;
પેહેન પાતલ અંગ સોદાના—કહો.
સીસ ઘડા હાથમેં ઝારી, ચેલી હુમકત હુમકત પ્યારીજ;
જ્યું ચલે હાથી મસ્તાના—કહો.
ગોરી પતલી કમર લચકાવે, જયસે મસ્ત નાગન મચલાવેજ;
દેખ આશક હુવા હે દીવાના—કહો.
જા કુવેપે ચંચલ ઠારી, જલ ભરન લગી મતવારીજ;
સખ સખીયાં ગાવે ગાના—કહો.
કહો સુંદરસે પીયુ પ્યાસ, તેરી અદાને મુજકો મારાજ;

તુ શમા મેં હું પરવાના--કહો.

બોલી મોહનસે મતવાલી, ચલ સરક ન દુંગી ગાલીજી,
મત હરીફ હમકો સતાના--કહો.

દાદરા--૧૮૦

જમુના કીનારે કીસન ખંસી બજાવે,
તોરી મોરલીકી ધુન સુન નીંદ ન આવે-જમુના.
સારી ગોકુળમેં દુંડ શીર કીસન ન પાવે,
અયસી કોન મીલીથી ધુતારી સ્વામી લુભાવે-જમુના.
સુન જસોદા તેરો કાહન મોરી લાજ લુટાવે,
કહું કરજેરી તોભી ન છોડે મોહો સતાવે-જમુના.

ગરબી--૧૮૧

ગીરધારીરે વાત કહું છું વિચારો, મને મોહન આંખ ન મારો;
મને મારગડે જતાં સીદને વારો, મારો પાલવડો નવ તાણો-ટેક.
મને રોકીને શું ઉભારે, જુવો જુવે છે લોક હજારોરે;
આ શો સ્વભાવ પડ્યો છે નકારોરે, રસીયાજીરે થાશે ઘણો
શીટકારો--મને.

પ્રભુ મારારે આમ ન કીજો વાટે, ઠીક રહીએ પોતાને ઘાટે;
નથી મળતીરે પ્રીત બજારે કે હાટે, કાંઈ જોર જીલમની સાથે.
નથી જાણુતા ધરમ હમારોરે, અમે અબજા તે લજ્જા મારોરે;
નથી રાખતા કાંઈ એક આરોરે, પાતળીઆરે પ્રીત તણો
પંથ ન્યારો--મને.

પાતલીઆરે વાત કહું એક છાની, તમે સાચી લેજો માની.
મંદરાતોરે મંદીરીએ મારે આવો, તમે લોરે સુખેથી લહાવો.

પછી રાખશો ના કંઈ ઉધારોરે, મારા જોખનના મદને ઉતારોરે.
મારા તનનાં તાપ સમાવોરે, ગુણવંતારે છોટમદાસ તીહારો.

કુમરી--૧૮૨

દુખ પુછત હમારા કોઈ નહીં.
રાત પીયા સંગ સોઈ નહીં--દુખ.
ચુન ચુન કલીઆં સેજ ખીછાઈ,
મેરી સેજેંકા સાથી કોઈ નહીં--રાત.
અપને ખીગાને કોઈ બેઠે.
બકો ચાહો વોહી નહીં--રાત.

કુમરી--૧૮૩

કસુંખી કસુંખી કસુંખી રંગ હો ગયે,
એકતો મેં નેનાં મેં નેનાં કસુંખી રંગ હો ગયે;
કાં કાં જાગે સારી રાત કસુંખી રંગ હો ગયે.
એક તો મેં રાજા મેં રાજા મેં રાજાકી બેટી,
મેરા સૈયાં હે નાદાન નેનાં કસુંખી રંગ હો ગયે.
એક તો મેં પાનોંમેં પાનોંમેં પાનોંસે પતલી,
સજે સોલે સીનગાર નેનાં કસુંખી રંગ હો ગયે.
એકતો અંધેરી અંધેરી અંધેરીસી રતીયાં,
બની છાયા ધમધોર નેનાં કસુંખી રંગ હો ગયે.
એક તો મેં બાલી મેં બાલી મેં બાલીસે ભોલી,
મેરા સૈયાં હે નાદાન નેનાં કસુંખી રંગ હો ગયે,
એક તો મેં કુલોંમેં મેં કુલોંમેં મેં કુલોંસે કુટરી.
સૈયાં મીલે આધીરાત નેનાં કસુંખી રંગ હો ગયે.

ગરબી—૧૮૪

મને બુલો ગયો છે મારો છેલડોરે,
 ખોટી ખોટી કાનુડા તારી પ્રીત મારા રાજ—મને.
 મને નીંદ્રા ન આવે સખી શું કશું રે,
 રોતાં રોતાં રજની સારી જન્ય મારા રાજ મને.
 મારી મુની પડી છે સખી સેજડીરે,
 પોઢણુ હારો સુવા ન આવે ઘેર મારા રાજ—મને.
 મને પત્ર લખ્યો હતો હાથનોરે,
 લાલ તું તો ઠગારનો શો વિશ્વાસ મારા રાજ—મને.
 મને પ્રીત કરી સખી પર હરીરે,
 એવા કપટી છો જાદવરાય મારા રાજ—મને.
 મને તારા વગર નથી ગમતુંરે,
 પુરો પુરો હૈયા કેરી આસ મારા રાજ—મને.

બનજારા—૧૮૫

માન જોગન કંદના હમારાં, મીલ જાયેગા વોહ તેરા પ્યારા.
 જા રમ રમ એર ધરાં, માવડન નેહર વ મુલકે તુરાં, ૭.
 તાલાશ બલખો. મુખારા—મીલ જાયેગા.
 તાતાર ચીન માણીનમેં એર ખતા ખુતનકી જમામેં, ૭.
 ધન શેહરોએ હોગા આવરારા—મીલ જાયેગા.
 નેપાલ મુઘલોં પીસાવર, કશમીર, અંખસ લાહોર, ૭.
 દેખ દેહસી આસાં સારાં—મીલ જાયેગા.
 ફરફાયાલિ કરેલી કાનુડા લખતો ખતારસ જોનપુર, ૭.

કલકત્તા ભાગલપુર ન્યારા--મીલ જાયેગા.

જખખલપુર ગ્વાલીયર સાગર, ઈંદોર ખાનદેશ જયાગર, જી.

શોલાપુરમેં હોવે ખીયારા--મીલ જાયેગા.

હેદરાબાદ મદરાસ મૈસુર, ગુલબર્ગા શરીફા ખેંગલુર, જી.

જા. હુંડ પુના સતારા--મીલ જાયેગા.

રીર થાનેમેં આ દીવાની, અંમઠમેં હો દીલગની, જી.

ઓ હરીફ સીતમ શઆરા--મીલ જાયેગા.

ચુરન-૧૮.

મેરા ચુરન સખસે આલા, ઇસમેં કેસર અંબર ડાલા.

ધનીઆ જીરા ગરમ મસાલા, ઇસમેં પડા નમેક હે કાલા.

મેરા ચુરન સખસે આલા, અદરક હલદી દાના કાલા;

કાલી હડ ઇમલીબી ડાલા, આકે હોગા લાલમલાલા.

જીસકો હો કુછ જુનસી કોડા, આ લે ચુરન મેરા થોડા;

હો જો ગધા અને વોહ વોડા, મેરે ચુરનકા નહીં જોડા.

મેંતે લવંગ બનાઇ બેહતર, ઇસસે ભાગે રોગ ભગંદર;

ઇસકે ખાતે જલે જલંધર, પોતે ત્રીન ધડીકે અંદર.

મેરે સીરકેમેં હે રાઇ, જીસસે ભાગે આદી આઇ;

ઇસકો કેવડેસે બસવાઇ, જીસને આઇ લજ્જત પાઇ.

દાડમછાત્ર ન મેરી ખાયે, મરતે દમતક વોહ પચતાયે;

હીંગ ઓર મેથીબી જો બાયે, આકે અંદેસે લે જાયે.

મયને પાક બનાયા અયસા, ઇસમેં પડા મસાલા કયસા;

ખુરહા અને જવાનોં જયસા, ચખકે દેખો ખોલો પચસા.

ચાટન મેરી ચાટે ચટપટ, ખાંસીકી ટલ જાયે ખટપટ;
સરદી સારી ભાગે સટપટ, જલન જીગરકી જાયે 'જટપટ.

ધુરપત-૧૭૮.

વારી જાઉંરે ખાજ પ્યારે તુમપર વારનારે. તુમપર વારનારે,
ઉસમાનકે પ્યારે રાજ ફુલારે મેં તુમપર બલહારે,
દરસ દીખા દે 'જહરે ખુદા વોહ ચારનારે—વારી.
રક્કે કીમયા ^{ધી} જશર હે, લુલ્હકી જસપર તોરી નઝર હે.
હે સખસે બરહકર બેહતર તોરા દરખારનારે—વારી.
હીજરમેં તોરે અયન ન આવે, નીસદીન મોરા જયા બખરાવે,
રોવત કલપત હું મેં તોરે કારનારે—વારી.
આનકે દરપર કયસે નવાઉં. રોઝેપે તેરે બલબલ જાઉં.
કુરખાન હે તુમપર યે કાખીલ અય સરકારનારે—વારી,

